PAUKŠČIAI

norintiems stebėti ir pažinti

LOD

VENTĖS RAGO
ORNITOLOGINĖ STOTIS

60
(2023/4)

ISSN 2029-2503

Uolinis kalviukas (Anthus petrosus), Šventoji, 2023-09-30
© Žydrūnas Daunoravičius

Lietuvos ornitologų draugijos leidinys apie paukščius, jų apsaugą, stebėjimus.
Leidžiamas nuo 2009 m. kartą per tris mėnesius.

Vyr. redaktorius
Vytautas JUSYS
Tel. 8 638 90 619
vrventragis@gmail.com

Redakcijos kolegija
Arūnas ČERKAUSKAS
Saulius KARALIUS
Mindaugas KIRSTUKAS
Julius MORKŪNAS
Ričardas PATAPAVIČIUS
Gediminas PETKUS
Liutauras RAUDONIKIS
Laimonas ŠNIAUKŠTA

Lietuvių kalbos redaktorė
Erika MERKYTĖ-ŠVARCIENĖ

Anglų kalbos redaktorius
Jos STRATFORD

Tiražas 800 egz.

PAUKŠČIAI / *BIRDS*
The magazine of the Lithuanian Ornithological Society, about birds, bird observations and bird conservation. Published quarterly since 2009.

Editor in chief
Vytautas JUSYS

Žurnalas „Paukščiai“ siunčiamas visiems LOD nariams, jį galima užsiprenumeruoti visuose Lietuvos pašto skyriuose. Indeksas 5114.

Lietuvos ornitologų draugija (LOD) – tai nevyriausybinė organizacija, kuri rūpinasi Lietuvoje aptinkamų laukinių paukščių ir jų gyvenamosios aplinkos apsauga. Siekdama šio tikslo, draugija vienija gamtai ir paukščiams neabejingus Lietuvos žmones, rūpinasi ekologiniu visuomenės švietimu, paukščių populiacijų tyrimu ir monitoringu bei visuomeniškai kontroliuoja aplinkos ir biologinės įvairovės apsaugą reglamentuojančių įstatymų leidimą ir vykdymą. Nuo 1994 m. draugija yra tarptautinės paukščių apsaugos organizacijos „BirdLife International“ asocijuota narė. Norėdami tapti LOD nariu ar tiesiog prisijungti prie paukščių apsauga besirūpinančių bendraminčių, kreipkitės į LOD sekretoriatą adresu:

Lietuvos ornitologų draugija, Naugarduko g. 47-3, LT-03208 Vilnius.
Tel. / faks. (8 5) 213 04 98, el. p. lod@birdlife.lt; www.birdlife.lt.

VIRŠELIO PAUKŠTIS / *Bird on the Front Cover*

4 **V. Jusys, R. Patapavičius.** Uolinis kalviukas (*Anthus petrosus*)
Rock Pipit

LOD žinios / *LOD news*

9 **G. Petkus.** Paukščių palydų 2023 m. rezultatai
Farewell to the Birds, End of the Season Count Results
10 **G. Petkus.** Paukščių stebėtojai varžėsi paukščių ralyje „Kuršių marios 2023“
Bird Rally Competition “Curonian Lagoon 2023”

PAUKŠČIŲ TYRIMAI / *Bird Research*

14 **R. Patapavičius.** Dar apie žieduotų erelių rėksnių aptikimus
More about Lesser Spotted Eagle Recoveries
16 **R. Treinys, G. Grašytė.** Išgelbėtas vapsvaėdžio jauniklis padeda tirti šių paukščių migracijos kelius
Rescued Honey Buzzard nestling helps research into the migration routes of this species

PADEDAME PAUKŠČIAMS / *Help the birds*

18 Pievinių lingių lizdų išsaugojimas
Protection of Montagu's Harrier Nests

ORNITOFAUNISTINIAI STEBĖJIMAI / *Bird Observations*

20 **E. Drobelis.** Pildosi prognozės
Predictions are coming true
21 **R. Patapavičius.** Iš kur į Lietuvą atskrenda raudonkojai sakalai
Where do Red-footed Falcons come to Lithuania from
22 **S. Karalius.** Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2023 m. rudenį
Bird Observations in Lithuania in Autumn 2023
28 **V. Jusys.** Naujos ir labai retos paukščių rūšys, aptiktos 2023 m. rudenį Vakarų Palearktikoje
New and Very Rare Bird Species in the Western Palearctic in Autumn 2023
29 Lietuvos ornitofaunistinės komisijos informacija
Information from the Lithuanian Rare Birds Committee

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS / *Bird Ringing*

30 **R. Patapavičius.** Vienos gulbės giesmininkės istorija
The Story of a Whooper Swan
31 **V. Jusys, V. Eigirdas.** Paukščių žiedavimas Ventės rage 2023 m. rudenį
Bird Ringing at Ventės Ragas Ornithological Station in Autumn 2023

ORNITOLOGINĖS KELIONĖS / *Birdwatching trips*

35 **L. Šniaukšta.** Svalbardas – mažųjų alkų ir baltųjų lokių žemė
Svalbard - Land of Little Auks and Polar Bears

ĮVAIRENYBĖS / *Various*

41 **S. Karalius.** Didingieji vandenynų klajūnai. *Great Wanderers of the Oceans*
43 **I. Semionovas.** Stebėjome žieduotą didžiąją antį. *Ringing Recovery of a Mallard*
44 **G. Petkus.** Kovas neįprastai ilgu antsnapiu. *Deformed Bill in a Rook*
45 **L. Šniaukšta.** Baltas balnuotasis kiras. *Leucistic Great Black-backed Gull*
46 **V. Jusys.** Vėlyvas karietaitės jauniklis. *Late Fledgling of Wren*
47 **R. Akstinas.** Įdomūs faktai apie smilginį strazdą. *Interesting Facts about Fieldfare*

ŽURNALUI PAUKŠČIAI 15 METŲ

norintiems stebėti ir pažinti

Jeigu norite, kad žurnalas PAUKŠČIAI Jus pasiektų reguliariai, prenumeruokite jį. Tai galima padaryti visuose Lietuvos pašto skyriuose arba www.prenumeruok.lt. Indeksas 5114.
Taip pat žurnalą galite įsigyti Lietuvos ornitologų draugijos elektroninėje parduotuvėje https://shop.birdlife.lt/lt/.

Uolinis kalviukas (*Anthus petrosus*)

Vytautas JUSYS, Ričardas PATAPAVIČIUS

Rūšies statusas

Negausi praskrendanti, kartais žiemojanti rūšis. Uolinis kalviukas Lietuvoje dažniausiai stebimas kovo–balandžio ir rugsėjo–spalio mėn.

Biometrija

Užaugusių paukščių kūno masė ir matmenys: kūno masė 18–32,5 g, suglausto sparno ilgis – patinų 88–96 mm, patelių 80–89 mm, uodegos ilgis – patinų 58–69 mm, patelių 54–65 mm, pastaibio ilgis – patinų 19,5–24,4 mm, snapo ilgis iki kaktos – patinų 16,3–19,2 mm (Demongin, 2016).

2001-10-05 Atmatos žiočių smėlio salose sugauto paukščio matmenys: pastaibis – 23,0 mm, snapas iki kaktos – 15,2 mm, snapas iki šnervių – 9,9 mm, suglaustas sparnas – 84 mm, uodega – 64 mm, svoris – 20,0 g (V. Jusys).

Paplitimas ir gausumas

Uoliniai kalviukai paplitę tik Europoje – perėjimo metu aptinkami jūrų ir vandenynų pakrantėse Prancūzijoje, Airijoje, Jungtinėje Karalystėje, Norvegijoje, Švedijoje, Suomijoje, Rusijos Murmansko srityje ir Kolos pusiasalyje, Danijoje, kartais peri Vokietijoje ir Estijoje. Perinčią populiaciją sudaro apie 400 000 porų, iš kurių trys ketvirtadaliai Norvegijoje.

Pirmi skelbti duomenys apie uolinių kalviukų stebėjimus mūsų krašte – 1930-09-22 nušautas Ventės rage. Iki mėnesio pabaigos čia matyta 11 paukščių (keli iš jų nušauti ir perduoti Kauno zoologijos muzie-

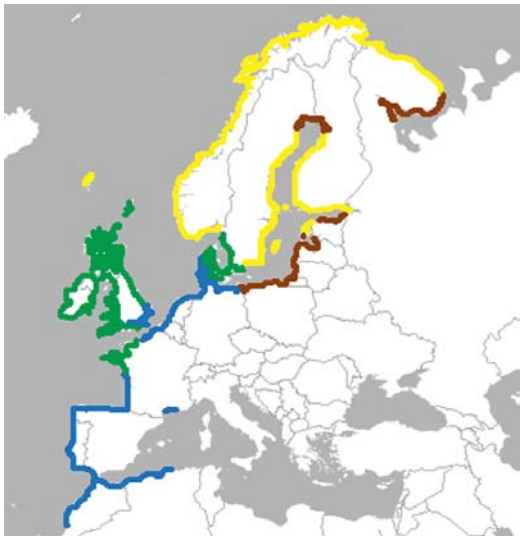

Uolinio kalviuko (Anthus petrosus) paplitimas pasaulyje. Geltona spalva – perėjimo arealas, ruda – reguliariai stebimi migracijų metu, žalia – stebimas ištisus metus (peri ir žiemoja), mėlyna – stebimas žiemos metu

Uolinis kalviukas. Šventoji, 2022-09-24 © Dalia Račkauskaitė

jui ir Rasytės ornitologinės stoties rinkiniams (Mengels, Shutz, 1932), 1932 m. gruodžio mėn. nušautas prie Pervalkos, 1936-09-24 Ventės rage (Ivanauskas, 1964). Žuvinte pavieniai paukščiai stebėti 1937-04-22, 1955-03-09, trys – 1964-04-12 (Zubavičius, 1999). Kiti uolinių kalviukų stebėjimai žinomi tik nuo XX a. pabaigos – 1989–2001 m. Ventės rage ir Nemuno deltoje sugauti 4 paukščiai (V. Jusys), 2002-10-26 stebėtas pajūryje ties Juodkrante (K. Castren). Nuo 2005 m. ši rūšis Lietuvoje stebima kasmet ir vis gausiau. Absoliuti dauguma stebėjimų iš pamario ir pajūrio (Ventės ragas, Kopgalis, Šventoji, Kuršių nerija), keletą kartų stebėtas Kintų žuvininkystės tvenkiniuose ir prie jų, Atmatos upės žiočių salose bei

Uolinio kalviuko (Anthus petrosus) aptikimai Lietuvoje. Ruda spalva – aptikimai migracijų metu, mėlyna – stebėjimai žiemos mėnesiais

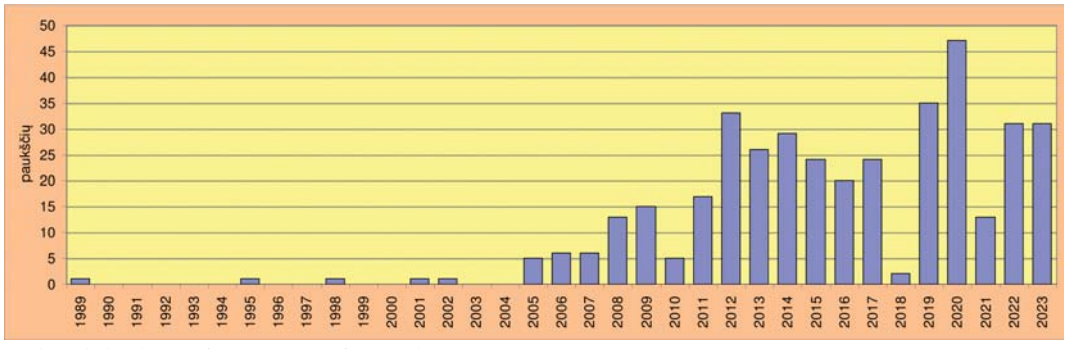

Uolinio kalviuko (Anthus petrosus) stebėjimų skaičius (n-387) Lietuvoje 1989–2023 m.

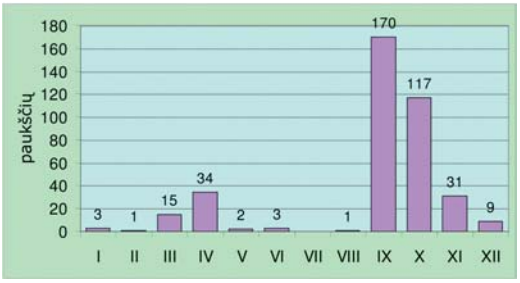

Uolinio kalviuko (Anthus petrosus) stebėjimų skaičius (n-386) Lietuvoje atskirais mėnesiais 1989–2023 m.

Žiedavimui sugautas uolinis kalviukas. Ventės ragas, 2016-09-21 © Vytautas Eigirdas

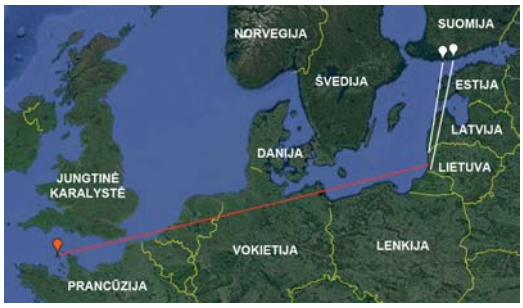

Lietuvoje aptiktų Suomijoje žieduotų uolinių kalviukų žiedavimo vietos (baltos žymės) ir Lietuvoje žieduoto Gernsio saloje (Normandijos salos) aptikto paukščio aptikimo vieta (raudona žymė). Linijos yra tarp kiekvieno paukščio žiedavimo ir aptikimo vietų

Kniaupo įlankos salose. Vienintelis, jau minėtas senas stebėjimas žemyninėje dalyje – Žuvinte.

Ankstyviausi pavasariniai stebėjimai: 2015-03-03 Ventės rage (V. Eigirdas), 2023-03-09 Melnragėje, Klaipėdoje (R. Akstinas), 2017-03-11 Ventės rage (V. Jusys). Vėlyviausi pavasariniai stebėjimai: 2007-05-01 Nemirsetoje (D. Vyšniauskas), 2014-04-28 Ventės rage (V. Eigirdas), 2023-04-24 Kopgalyje (S. Karalius).

Rudenį anksčiausiai registruotas 1995-08-21, sugautas Ventės rage (L. Jezerskas), 2022-09-10 Ventės rage (V. Jusys), 2023-09-10 Šventosios pajūryje (V. Laukžemis, V. Laukžemienė), 2012-09-11 Klaipėdoje ant šiaurinio molo (J. Morkūnas), 2013-09-11, 2017-09-11, 2015-09-11 Ventės rage (V. Jusys), 2021-09-11 ir 2022-09-11 Šventojoje (V. Laukžemienė). Vėliausi rudeniniai stebėjimai – 2011-11-29 Kopgalyje (S. Karalius), 2015-11-23 Ventės rage (V. Jusys), 2022-11-20 Melnragėje (R. Alšauskas) ir Šventojoje (V. Laukžemis, V. Laukžemienė).

Dešimt žiemojimo atvejų XXI a. – 2006-01-08–11 stebėtas Smiltynėje (K. Castren), 2007-01-23 arime prie Kintų žuv. tvenk. (V. Jusys), 2011-12-26 Kuršių marių pakrantėje pietinėje Klaipėdos dalyje, 2012-12-05–10 Kopgalyje (S. Karalius), 2014-12-28 Kopgalyje praskrido 2 paukščiai (K. Castren), 2016-12-17–29 Ventės rage (V. Jusys, V. Eigirdas), 2018-01-21 stebėtas pajūryje ties Karkle (P. Ignatavičius, J. Klimaitė), 2019-12-21 matytas prie Šventosios molo (V. Laukžemienė). 2020-12-18 žieduotas paukštis Ventės rage laikėsi tol, kol užšalo marios. 2021-01-16 stebėtas paskutinį kartą. Iki tol stebėtas kasdien (V. Eigirdas). 2022-12-27–2023-02-28 žiemojo Melnragėje (I. Baltrūnienė, A. Raudonius, L. Izotova, V. Lepeška).

Vasarą matytas tik 3 kartus – 2014-06-13 ir 06-20 – Ventės rage (V. Eigirdas) ir 2014-06-14 Kopgalyje (S. Karalius).

Per Lietuvą praskrendantys paukščiai dažniausiai matomi pavieniui, kiek rečiau po 2–3 individus. Daugiausia vienu metu stebėtų individų: 9 kalviukų būrelis 2012-09-13 Ventės rage ant molo (V. Jusys) ir 2020-09-14 ant Kopgalio molo (S. Karalius), 7 paukščiai 2022-09-21 matyti Šventosios pajūryje (V. Laukžemis).

Žiedavimas ir migracija

Nėra jokios abejonės, kad dauguma Lietuvoje aptinkamų migruojančių uolinių kalviukų yra iš Baltijos jūros Botnijos įlankos pakrančių, tos pačios jūros Suomijos įlankos šiaurinės pakrantės ir tikriausiai iš Barenco jūros pakrančių Norvegijoje bei Rusijoje (Kolos pus.).

Žinomi tik dviejų užsienyje žieduotų šios rūšies paukščių aptikimo Lietuvoje atvejai. Abu jie žieduoti Baltijos jūros Suomijos įlankos šiaurinėje pakrantėje. Vienas (pirmametė patelė, žieduota 2021-08-05) V. Eigirdo identifikuotas pagal spalvinį žiedą Ventės

Suomišku žiedu paženklintas uolinis kalviukas. Šventosios pajūris, 2023-09-28 © Vaidotas Laukžemis

Ventės rago molas ir akmenuotos Kuršių marių pakrantės – mėgstama uolinių kalviukų buveinė migracijų metu © Vytautas Jusys

rage 2022-09-29. Atstumas tarp žiedavimo ir aptikimo vietų 512 km, kryptis nuo žiedavimo vietos į aptikimo vietą 195°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 1 m. 1 mėn. 24 d. (420 d.). Kitas paukštis (žieduotas dar neskraidantis jauniklis 2023-06-14) V. ir V. Laukžemių bei R. Alšausko aptiktas Baltijos pakrantėje ties Šventąja 2023-09-28, kur jis tikrai išbuvo ne trumpiau nei iki 2023-10-01. Atstumas tarp žiedavimo ir aptikimo vietų 418 km, kryptis nuo žiedavimo vietos į aptikimo vietą 192°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 3 mėn. 14 d. (106 d.).

Lietuvoje iki 2022 m. pabaigos buvo sužieduoti tik 26 šios rūšies paukščiai, visi laikotarpiu nuo rugpjūčio 21 d. iki gruodžio 17 d. (rugpjūčio mėn. sužieduota 1 paukštis, rugsėjo mėn. – 14 paukščių, spalio mėn. – 7, lapkričio mėn. – 3, gruodžio mėn. – 1). Akivaizdu, kad intensyviausiai šie paukščiai Lietuvos pajūriu migruoja rugsėjo mėn. trečiame dešimtadienyje.

Iš visų Lietuvoje sužieduotų uolinių kalviukų 25 sužieduoti Ventės rage ir tik 1 Kuršių nerijoje netoli Juodkrantės. Gauta informacija tik apie to vienintelio, žieduoto Kuršių nerijoje, aptikimą. Šis paukštis, žieduotas 2015-09-22, aptiktas šviežiai nugaišęs ar žuvęs Gernsio saloje (Normandijos salos) 2016-11-05, t. y. praėjus 1 m. 1 mėn. ir 14 d. (410 d.) po žiedavimo. Atstumas tarp žiedavimo ir aptikimo vietų 1726 km, kryptis nuo žiedavimo vietos į aptikimo vietą 247°.

Pagal Eurazijos Afrikos paukščių migracijos atlasą (2022, https://migrationatlas.org) dauguma šių paukščių žiemoja Didžiosios Britanijos rytinėje pakrantėje (daugiausia paukščiai iš Norvegijos) ir kontinentinės Europos pakrantėse nuo Danijos iki Prancūzijos.

Buveinė

Perėjimo areale uoliniai kalviukai gyvena kalnuotose, uolėtose, akmenuotose jūrų ir vandenynų pakrantėse. Per Lietuvą praskrendantys paukščiai dažniausiai trumpesniam ar ilgesniam laikui apsistoja žmonių sukurtose pajūrio ir pamario vietose – įvairiuose moluose, akmenimis ar betono konstrukcijomis išklotose krantinėse ir panašiose vietose. Žymiai rečiau stebimi toliau nuo Baltijos jūros ar Kuršių marių pakrančių – arimuose, šlapių pievų pakelėse.

Veisimosi biologija

Uolinių kalviukų veisimasis šiltesniuose kraštuose prasideda jau balandžio pradžioje (šiauriniuose – nuo gegužės vidurio ar net nuo birželio vidurio). Lizdą krauna įvairiuose uolų plyšiuose, žolėmis apaugusių akmenuotų krantų ertmėse. Lizdą iškloja sausomis žolėmis, samanomis, smulkiomis šakelėmis, jūros dumbliais, žvėrių plaukais. Pilnoje dėtyje paprastai būna 4–6 pilkai žalsvi su tamsiomis dėmelėmis ir taškeliais, gausiau išsidėsčiusiais bukajame gale, kiaušiniai. Kiau-

Uolinis kalviukas su maistu jaunikliams. Vardö, Hornoya, Norvegija, 2009-06-18 © Vytautas Jusys

Uolinis kalviukas (Anthus petrosus). Šventoji, 2023-09-16 © Vida Laukžemienė

šinių matmenys – 21,5×1 5,4 mm. Juos peri tik patelė. Patinas nuolat būna netoliese ir perspėja patelę apie artėjantį pavojų. Kiaušiniai perimi 14–15 dienų. Jaunikliai lizdą apleidžia būdami 15–16 dienų amžiaus. Iki vasaros pabaigos dalis uolinių kalviukų porų išaugina dvi jauniklių vadas. Šiauriniuose kraštuose – viena vada.

Mityba

Minta dažniausiai įvairiais bestuburiais: smulkiais vabzdžiais, moliuskais, vėžiagyviais, vorais, kartais įvairių augalų sėklomis.

Gyvenimo trukmė

Žinomas ilgiausiai išgyvenusio uolinio kalviuko amžius yra ne mažiau kaip 10 m. ir 11 mėn. Paukštis žieduotas Švedijoje (https://euring.org/data-and-codes/longevity-list?page=4).

Literatūra

Demongin L. 2016. *Identification Guide to Birds in the Hand.*

Ivanauskas T. 1964. *Lietuvos paukščiai.* T. 3.

Jusys V., Karalius S., Raudonikis L. 2017. *Nauji ir reti paukščiai Lietuvoje.*

Mangels R., Schütz E. 1932. *Seltens Vögel im Gebiet des Kurischen Haffs 1930/31 Ornith.* Monatsbericht, XL, 2, 41–43.

Reti stebėjimai. www.birdlife.lt

Zubavičius T. 1999. *Iš gamtininko dienoraščių.*

www.euring.org

www.migrationatlas.org

PAUKŠČIŲ PALYDŲ 2023 M. REZULTATAI

Gediminas PETKUS

Spalio pirmąjį savaitgalį daugelyje Europos ir Azijos šalių vyko vienas didžiausių ir masiškiausių paukščių apsaugai ir populiarinimui skirtų renginių – paukščių palydos (*EuroBirdwatch 2023*). Jos metu organizatoriai siekia didinti visuomenės susidomėjimą paukščiais ir jų apsauga, nes efektyvios gali būti tik bendros žmonijos pastangos, suteikiant viltį nykstančioms sparnuočių rūšims ir saugant jų svarbias buveines visame migracijos kelyje. Europoje paukščiai skaičiuojami jau 31 metus, o Lietuvoje – 21 Šiais metais paukščius išlydėjo daugiau nei 15 tūkst. žmonių, kurie suskaičiavo 3,5 mln. paukščių!

Lietuvoje vyko 21 renginys, kurių metu dalyvavo apie 300 paukščių stebėtojų. Migracija pajūryje nebuvo tokia įspūdinga ir intensyvi kaip pernai metais dėl oro sąlygų, vėjo krypties, tačiau Ventės rage paukščiai skrido gana gausiai. Paukščių žieduotojai tą savaitgalį sužiedavo 7505 paukščius (rugsėjo 30 d. sužieduoti 27 rūšių 2427 paukščiai, o spalio 1 d. – 16 rūšių 5078 paukščiai (geriausia 2023 m. diena – https://trektellen.org/count/view/1581/20231001). Daugiausia tą savaitgalį sužieduota mėlynųjų zylių – 3617, juodųjų zylių – 797, šiaurinių pilkųjų zylių – 662, didžiųjų zylių – 647, alksninukų – 615, šelmeninių kregždžių – 443, ilgauodegių zylių – 384, paprastųjų kikilių – 153, paprastųjų nykštukų – 87. Nemažai vandens paukščių suskaičiuota kontinentinėje Lietuvos dalyje – ežeruose, upėse, žuvininkystės tvenkiniuose. Įspūdingos gervių (apie 6000 paukščių) sankaupos suskaičiuotos Tyrulių pelkėje ir Sulinkių durpyne.

Lietuvos ornitologai ir paukščių stebėtojai savaitgalį gausiausiai stebėjo kikilius (paprastasis kikilis ir šiaurinis kikilis) – 14 501, paprastuosius varnėnus – 14 026, alksninukus – 8 322. Šie paukščiai iš šiaurinių kraštų šiomis dienomis aktyviai traukia į pietvakarius. Palydų metų Lietuvoje stebėtos net 138 paukščių rūšys. Iš viso suskaičiuoti 74 897 paukščiai. Pernai suskaičiuoti net 1 247 682 paukščiai.

Dėkojame visiems paukščių palydų organizatoriams ir dalyviams. Ypač dėkojame saugomų teritorijų direkcijoms už aktyvumą organizuojant renginius.

Paukščių palydos Žemaitiškių pievose Aukštaitijos nacionaliniame parke © Gediminas Petkus

Paukščių palydos Birvėtos žuvininkystės tvenkiniuose © Gediminas Petkus

© Rimantas Nalivaika

PAUKŠČIŲ STEBĖTOJAI VARŽĖSI PAUKŠČIŲ RALYJE „KURŠIŲ MARIOS 2023“

Gediminas PETKUS

2023 m. spalio 13 d. apie šimtas paukščių stebėtojų ralio varžybų „Kuršių marios 2023“ dalyvių susirinko Povilų k. Kintų miestelio turizmo komplekse „Mėlynasis karpis“. Iš viso dalyvavo net 25 komandos, kurioms pavyko užregistruoti 153 paukščių rūšis. Renginio atidarymo metu Lietuvos ornitologų draugijos direktorius Liutauras Raudonikis pasveikino visus, atvykusius į paukščių stebėtojų ralį, ir supažindino su svarbiausiomis varžybų taisyklėmis.

Kitą dieną 7 val. ryto, dar tamsoje, aplinkiniuose miškuose buvo klausomasi didžiojo apuoko, naminių, žvirblinių pelėdų. Laukuose, šalikelėse, šalia kanalų, melioracijos griovių dairomasi slankų ar balinių pelėdų. Kiek prašvitus dauguma rinkosi Ventės rage, kur vėjas ir lietus maudė geros nuotaikos neprarandančius paukščių stebėtojus. Tai pagrindinė varžybų vieta, kurioje nesunkiai galima pamatyti daugiau nei 70 paukščių rūšių, tačiau tik ne šiais metais. Migracija buvo silpna dėl oro sąlygų. Gana įprastų rūšių buvo sunku pamatyti net ir čia, Ventėje. Baltabruvių strazdų buvo daugiau nei smilginių ar amalinių strazdų, o juodagalvės sniegenos, paprastosios pilkosios zylės, svilikėliai ir lygutės nesirodė. Kantriausi stebėtojai krūmynuose įžiūrėjo baltabruvius nykštukus, juodagalves devynbalses ar pavienes pilkąsias pečialindas, na, o besidairantys danguje stebėjo paukštvanagius ir javinę lingę. Kiek toliau nuo švyturio, nuo muziejaus Kuršių mariose buvo matyti pavieniai didžiųjų ančių, klykuolių pulkeliai, salelėje prie kranto tingiai tupėjo kirai ir tarp jų gražuolė jūrinė. Molo pabaigoje slapstėsi jūrinis ir islandinis bėgikas.

Po stebėjimų Ventėje daugelis keliavo link pajūrio aplankydami Kintų nendrynus, Sakučių, Venckų laukus, Dumpių sąvartyną ir kitas paukščių gausias vietas. Šiose vietose daugelis stebėjo žąsų, gulbių būrelius ar plėšriuosius paukščius – sakalą keleivį, rudąjį peslį, pelėsakalį, paprastąjį suopį, tūbuotąjį suopį, nendrinę ir javinę lingę.

Pajūryje paukščių stebėtojai stebėjo narus, ledines ir juodąsias antis, nuodėgules, alkas. Melnragėje ant molo – ypač retus svečius – jūrinius bėgikus. Čia taip pat buvo galima stebėti kompaniją kaituojantiems ekstremalams palaikančias grakščias upines žuvėdras.

Paukščių buvo ieškoma visur: gyvenvietėse, miškuose, parkuose, pievose, karjeruose, vandens telkiniuose. Džiugu, kad ir šiais metais pavyko pamatyti tokiu laiku neįprastų arba labai retų paukščių rūšių:

© Vytautas Jusys

© Vytautas Jusys

© Darius Mizeikis

© Gediminas Petkus

© Rimantas Naliuaitka

© Eglė Sukackienė

Paukščių stebėtojų ralio „Kuršių marios 2023“ akimirkos

Daugybė įvairių rūšių paukščių nutūpė laukus pakelėje ties Palanga, 2023-10-14 © Vytautas Jusys

Didžioji kuolinga (Numenius arquata). Nemuno delta, 2023-10-14 © Vilius Gedgaudas

Jūrinis bėgikas (Calidris maritima). Melnragės molas, 2023-10-14 © Rokas Mizeikis

Paprastosios berniklės (Branta bernicla). Nemuno delta, 2023-10-14 © Žydrūnas Daunoravičius

I vietos laimėtojai: Povilas Ignatavičius, Augustas Šimkus, Marius Karlonas, Augustas Raudonius, Gediminas Petkus © Rimantas Nalivaika

II vietos laimėtojai: Vytautas Eigirdas, Sigita Eigirdienė, Agnė Eigirdienė, Gediminas Eigirdas, Ervin Komar © Rimantas Nalivaika

III vietos laimėtojai: Birutė Stukė, Eglė Sukackienė, Povilas Bagdonas, Ugnė Plečkaitytė © Rimantas Nalivaika

Po galutinių rezultatų totalizatoriaus prizą laimėjo Ugnė Kuzminskaitė © Rimantas Nalivaika

urvinių kregždžių būrelį, geltonąją kielę, baltagurklį strazdą, stepinį suopį ir kt.

Po tikrai įtemptos paukščių stebėjimo dienos, lygiai 19 val., nevėluojančios komandos pateikė savo stebėtų paukščių sąrašus, o varžybų organizatoriai suskubo juos suvesti į rezultatų sistemą. Per laisvą laiką ralio rėmėjai FOTOFOTO su CANON atstovais varžybų dalyvius pakvietė išbandyti naujus CANON žiūronus, objektyvus ir fotoaparatus. Rėmėjai ornitostogos.lt kvietė susipažinti ir išbandyti naujausią paukščių stebėjimo techniką. Dalyviai vaišinosi be galo skania žuviene, dalinosi įspūdžiais, grožėjosi paroda „Žuvėdros – grakščiosios šaudyklės".

Šiek tiek po 21 val. prasidėjo rezultatų peržiūra. Dalyviai ekrane stebėjo, kam kaip sekėsi, kokias rūšis matė tam tikra komanda, kiek iš viso jų pavyko užregistruoti. Po diskusijų dėl atskirų paukščių rūšių stebėjimų paaiškėjo nugalėtojai. Ralio nugalėtojais tapo NSO komanda, užregistravusi 119 paukščių rūšių. Komanda VEGAS, stebėjusi 108 paukščių rūšis, užėmė antrą vietą, na, o trečioje vietoje – SMART BIRD komanda, kuriai pavyko užregistruoti 103 rūšis. Visos prizinės komandos buvo gausiai apdovanotos ralio organizatorių ir rėmėjų.

Be dovanų neliko ir paskutinę vietą užėmusi HONK komanda, užregistravusi 47 paukščių rūšis. Jiems ralio rėmėjas „Alcedo Wildlife Tours" padovanojo paukščių pažinimo kelionę Nemuno deltoje!
Po galutinių rezultatų totalizatoriaus prizą laimėjo Ugnė Kuzminskaitė. Iš viso varžybų metu buvo užregistruotos 153 paukščių rūšys.

Dėkojame varžybų rėmėjams ir dalyviams!

1	NSO	119	14	Dubysa	82
2	VEGAS	109	15	Naujieji narūnėliai	82
3	SMART BIRD	103	16	Mududu	76
4	SALDUS IZLASE	102	17	13	75
5	BIRDPIX+	101	18	Ornišeima	75
6	KETURI VAROMI	100	19	MONOKLIS BE LĘŠIŲ	74
7	MAZURY	97	20	MOLIŪGĖLIO SPARNUOČIAI KINE	71
8	GARRULUS	95	21	IR TAI TIK PRADŽIA...	67
9	WARMIA TEAM	93	22	NILSO ŽĄSYS	61
10	Ežiukai rūke	93	23	PRADEDANTIEJI KUKUČIAI	58
11	Melagiai	92	24	NAUJOKAI	51
12	PRI-VIL-KAU	91	25	HONK	48
13	VILI	85			

Iš viso stebėta * 153
Total observed *

* rūšių - 5 grupės genitys
* species - 5 group genuses

Paukščių stebėtojų ralio „Kuršių marios 2023" rezultatai

ORNITOSTOGOS Canon FOTOFOTO
SWAROVSKI OPTIK VENTĖS RAGO ORNITOLOGINĖ STOTIS

Ant elektros perdavimo linijos atramos Žibėčiuose II (Molėtų r.) nutūpęs mažasis erelis rėksnys 15-aisiais gyvenimo metais
© Arvydas Kriogas

DAR APIE ŽIEDUOTŲ ERELIŲ RĖKSNIŲ APTIKIMUS

Ričardas PATAPAVIČIUS

Vieną žieduotą mažąjį erelį rėksnį, nutūpusį ant elektros perdavimo linijos atramos Žibėčiuose II, Molėtų r., rugsėjo 17 d. nufotografavo Aividas Kriogas. Tas paukštis, dar neskraidantis jauniklis, žieduotas dr. Rimgaudo Treinio 2009 m. birželio 29 d. Anykščių r. (dėl suprantamų priežasčių tiksli lizdo vieta neskelbiama) apytiksliai tik 16 km atstumu nuo jo aptikimo vietos. Laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 14 m. 2 mėn. 19 d. (5193 d.). Šis paukštis jau 14 kartų suskraidė į žiemavietes Pietų Afrikoje ir atgal. Tiesia linija, nors joks paukštis taip niekuomet neskrenda, t. y. apie 10 tūkst. km į vieną pusę. Nesunku suskaičiuoti, kad vien migruodamas į žiemavietes ir atgal jis nuskrido apie 280 tūkst. km. Pridėjus atstumus, kuriuos paukštis nuskrenda ieškodamas maisto, susidarytų, ko gero, antra tiek, o iš viso – ne mažiau nei pusė milijono kilometrų. Paukščių ištvermė ir jų organizmų galimybės tikrai stebina!

Šiuo metu tas paukštis tikriausiai jau yra vėl pakeliui į žiemavietes, jau penkioliktą kartą. Belieka jam palinkėti laimingo skrydžio ir išvengti daugybės migracijos kelyje tykančių pavojų, ypač skrendant virš Libano, kur paukščių masinis šaudymas yra tarsi tos šalies gyventojų nacionalinis „sportas“. Be to, ereliai ir kiti plėšrieji (ir ne tik plėšrieji) paukščiai gana dažnai žūsta nutrenkti elektros srovės, kai bando nutūpti ant elektros perdavimo linijų atramų. Plėšriuosius paukščius vis dažniau užmuša besisukančios vėjo jėgainių mentės, nes šių statinių nepaliaujamai daugėja. Neretai jie žūsta ir susidūrę su automobiliais. Taigi pavojų tyko visur.

Kitas erelis rėksnys, kuris dar neskraidantis jauniklis 2005 m. liepos 22 d. žieduotas Biebžos nacionaliniame parke Palenkės vaivadijoje Lenkijoje ir kuris yra pirmos kartos didžiojo erelio rėksnio (*Clanga (Aquila) clanga*) ir mažojo erelio rėksnio (*Clanga (Aquila) pomarina*) hibridas, 2023 m. balandžio 12 d. aptiktas Šilutės r. Vėliau paaiškėjo, kad ten jis turėjo lizdą, kuriame sėkmingai išperėjo ir išaugino vieną jauniklį. Šis paukštis, mama, liepos 23 d. (19-ų gyvenimo metų pradžioje!) gavo ir GPS-GSM tipo siųstuvą (tokį patį telemetrinį įrenginį gavo ir šiais metais išaugęs palikuonis).

Remiantis siųstuvo duomenimis, mama iki rugsėjo 29 d., kai patraukė link žiemavietės, neskaitant vieno „nuklydimo“ Gargždų kryptimi iki Šiūparių Klaipėdos r., maitinosi maždaug 150 km^2 teritorijoje, ku-

Per vieną „medžioklę“ Libane nušauti plėšrieji paukščiai © Stop Hunting Crimes in Lebanon

rios ilgis buvo apie 25 km, o plotis – tik apie 6 km. Nors lizdas buvo netoli Rusijos sienos, į tos valstybės teritoriją kitapus Nemuno paukštis neįskrido nė karto. Remiantis siųstuvo duomenimis, baigiantis spalio 1 d., t. y. po dviejų dienų palikus Lietuvą, buvo maždaug už 325 km – Gardino srities pietuose Baltarusijoje. Jauniklis iš gimtųjų apylinkių išskrido ankščiau – rugsėjo 24 d., o baigiantis spalio 1 d. jis jau buvo maždaug už 1512 km – Bulgarijos pietrytiniame pakraštyje visai netoli Juodosios jūros ir Turkijos sienos. Jeigu abu šie paukščiai – mama ir jos palikuonis – išgyvens, jeigu patikimai veiks siųstuvai, pagal jų duomenis bus matomi visi paukščių skrydžiai.

Šie Lenkijoje ir Lietuvoje žieduoti paukščiai buvo paženklinti ir plastiko (spalviniais) žiedais. Lenkijoje žieduotas paukštis š. m. balandžio 12 d. tą žiedą dar turėjo, o liepos 23 d. jau buvo be jo. Plastiko žiedą buvo praradęs ir prieš 14 m. Lietuvoje žieduotas paukštis. Dėl to pernelyg stebėtis nevertėtų, nes šie žiedai tarnauja nepalyginamai trumpiau nei standartiniai metaliniai žiedai. Todėl, paukštį ženklinant bet kokiu plastiko (spalviniu) žiedu, reikalaujama, kad jis būtinai būtų paženklintas ir standartiniu metaliniu žiedu. Plastiko (spalviniais) žiedais paukščiai ženklinami dėl to, kad identifikuoti tokius žiedus įmanoma žymiai iš toliau nei standartinius metalinius žiedus.

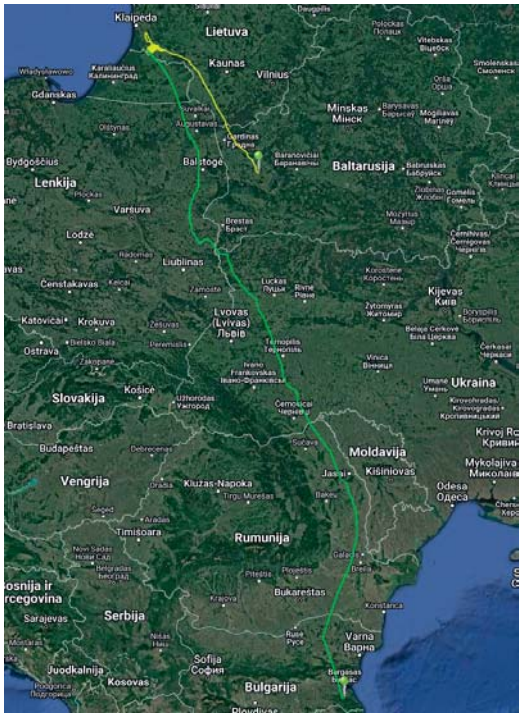

Dviejų erelių rėksnių, pirmamečio jauniklio (žalia spalva) ir 19-us metus skaičiuojančios jo mamos (didžiojo erelio rėksnio ir mažojo erelio rėksnio pirmos eilės hibrido) (geltona spalva), skrydžiai pagal siųstuvų duomenis

Vapsvaėdžių jaunikliai iškart po gelbėjimo operacijos © Rimgaudas Treinys

IŠGELBĖTAS VAPSVAĖDŽIO JAUNIKLIS PADEDA TIRTI ŠIŲ PAUKŠČIŲ MIGRACIJOS KELIUS

Dr. Rimgaudas TREINYS, dr. Gintarė GRAŠYTĖ

Plėšrių paukščių jauniklių auginimo metu tiek dėl natūralių veiksnių, tiek dėl žmonių veiklos nutinka įvairių netikėtumų. Ne kartą tekę spręsti dar neskraidančių „pusplunksnių“, aptiktų ant žemės, jauniklių dilemą – priglausti juos į kitų tos pačios rūšies paukščių vadas (lizdo sunaikinimo atveju) ar sugrąžinti jauniklius atgal į jų pačių lizdus. Tačiau dažnai likdavo neaišku, ar ta „pagalba iš dūšios“ neturi šalutinio poveikio. Daug metų dirbdami su plėšriais paukščiais nuolat stebime, kad dalis jų jauniklių žūva augimo metu. Pvz., trūkstant grobio jaunesni jaunikliai žūva dėl vyresniųjų agresijos ir kanibalizmo.

Abiem vapsvaėdžių jaunikliams buvo uždėti GPS siųstuvai © Gintarė Grašytė

Šiemet pavyko detaliai ištirti vieną atvejį, kai ant žemės buvo aptiktas dar labai mažas vapsvaėdžio jauniklis. Gamtai neabejingų žmonių pastangomis pavyko rasti lizdą ir jauniklį sugrąžinti atgal. Ant žemės buvo aptiktas būtent mažesnis jauniklis iš dviejų jauniklių vados. Nepaisant prieš kelias dienas praūžusios audros, negalėjome atmesti ir to, kad jis buvo išstumtas vyresnio jauniklio. Todėl nusprendėme ištirti, ar 1) sugrąžintas jauniklis bus priimtas suaugusių paukščių ir 2) ar vyresnis jauniklis nenustums nuo grobio taip pasmerkdamas mažesnįjį.

Stebint nuotoliniu būdu paaiškėjo, kad suaugę paukščiai iškart maitino sugrąžintą mažylį ir kad jis buvo kur kas aktyvesnis už vyresnėlį atnešus grobį.

Paaugusiems vapsvaėdžių jaunikliams uždėti siųstuvai © Rimgaudas Treinys

Gal ne veltui sakoma, kad už vieną muštą du nemuštus duoda?

Be to, tolesni tyrimai su siųstuvais taip pat atskleidė, kad tiek vyresnis, tiek šis (ne)laimėlis sėkmingai įveikė sudėtingiausią etapą – pirmosios migracijos metu „pataikė“ į Vidužemio jūros migracijos kelią, nuskrido bent 6000 km ir sėkmingai kirto du didžiausius gamtinius barjerus – Vidužemio jūrą ir Sacharos dykumą. Vadinasi, abu jaunikliai turėjo pakankamai resursų, būtinų ilgai kelionei. Detalūs šios gelbėjimo akcijos tyrimai rodo, kad nevisiškai išsivysčiusių jauniklių sugrąžinimas į lizdus gali būti sėkmingas.

Abu vapsvaėdžio jaunikliai sėkmingai perskrido du didžiausius barjerus migracijos kelyje – Vidužemio jūrą ir Sacharos dykumą. Ryšys su vyresniu jaunikliu nutrūko spalio pabaigoje, kai jis buvo ties Nigerijos ir Kamerūno siena, o jaunėlis lapkričio pabaigoje buvo Nigerijoje šalia vandenyno.

RESCUED HONEY BUZZARD NESTLING HELPS RESEARCH INTO THE MIGRATION ROUTES OF THIS SPECIES

Dr. Rimgaudas TREINYS,
Dr. Gintarė GRAŠYTĖ

Summary. *A Honey Buzzard (Pernis apivorus) nestling was found on a forest road during the summer. After the nest was found in the immediate vicinity with another larger sibling, the younger nestling was returned to the nest and thereafter the brood was observed to ascertain how the differently-aged nestlings would behave (aggression and strong competition for prey was expected). However, video recording indicated that the younger nestling was not outcompeted by its larger sibling, even quite the contrary. Before fledging, both siblings were fitted with GPS transmitters. Tracking data has shown that both birds have successfully crossed two major migration barriers, namely the Mediterranean Sea and the Sahara Desert, and have now reached middle Africa.*

PIEVINIŲ LINGIŲ LIZDŲ IŠSAUGOJIMAS

Parengė VšĮ Pajūrio tyrimų ir planavimo institutas

Pievinė lingė (*Circus pygargus*) – plačiai, tačiau fragmentuotai paplitusi, reta ir pažeidžiama rūšis. Daugelyje Europos šalių paskutinius du šimtmečius pievinės lingės populiacija svyravo, o staigus gausumo mažėjimas stebimas nuo XX a. vidurio. Didžiausią grėsmę rūšiai kelia natūralių buveinių praradimas ir intensyvi žemdirbystė. Pievinė lingė įtraukta į ES Paukščių direktyvos I priedą, griežtai saugoma pagal Europos laukinės gamtos ir gamtinės apsaugos (II priedas) ir Migruojančių laukinių gyvūnų rūšių išsaugojimo konvenciją (II priedėlis), įrašyta į LR saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą. Manoma, kad Lietuvoje peri apie 300–400 porų. Mažėjant natūralių buveinių vis dažniau aptinkama perinti agrariniuose laukuose.

Pajūrio tyrimų planavimo instituto (PTPI) specialistai, vykdydami poveikio aplinkai tyrimus planuojamame vėjo elektrinių parke Joniškio rajone, pagal teritorinį paukščių elgesį identifikavo keturių pievinių lingių porų galimas perėjimo vietas žemės ūkio naudmenose. Du lizdai aptikti rapsų, kiti du javų (kviečių ir miežių) laukuose. Tiksli lizdų vieta nustatyta naudojant droną, taip pernelyg netrikdant paukščių ir nepaliekant ėjimo brydės iki lizdo, pagal kurią lizdą galėtų lengviau rasti plėšrūnai.

Iš keturių stebėtų pievinės lingės porų jauniklius užaugino tik viena. Rapsų laukuose rastos dėtys buvo apleistos kultūrai sparčiai augant, sutankėjus ir susivėrus viršūnėmis. Miežių lauke lizdą su jaunikliais greičiausiai sunaikino plėšrūnai. O kviečių lauke esantį lizdą PTPI specialistai aptvėrė tinkline tvora, siekdami išsaugoti vadą artėjančiu kviečių kūlimo metu. Pastangos pasiteisino, lizde užaugo ir jį sėkmingai paliko trys jaunikliai. Ši pievinių lingių lizdų apsaugos metodika taikoma daugelį metų Olandijoje, Vokietijoje, Danijoje, Prancūzijoje, Ispanijoje, Slovakijoje, Čekijoje ir Lenkijoje.

Pievinės lingės jaunikliai lizde kviečiuose
© Pajūrio tyrimų ir planavimo institutas

Pievinės lingės lizdas rapsų lauke © Pajūrio tyrimų ir planavimo institutas

Kviečių lauke esantis lizdas su jaunikliais tveriamas tinkline tvora © Pajūrio tyrimų ir planavimo institutas

Pievose perinčių pievinių lingių lizdai dažnai atsitiktinai sunaikinami gegužės, birželio mėnesį šienaujant, o javuose ir rapsuose – žemės ūkio technikai purškiant laukus ar nuimant derlių. Siekiant apsaugoti lizdus, jų ieškoma ne anksčiau kaip nuo trečios birželio savaitės, kai jaunikliai jau būna išsiritę. Ieškoti lizdų, kol perimi kiaušiniai, pernelyg rizikinga, nes patelės jautrios trikdymui ir gali dėtį palikti. Sutarus su žemės valdytojais, rasti lizdai su jaunikliais aptveriami aukšta tinkline tvora. Ji matoma dirbant su žemės ūkio technika, padeda išvengti dalies plėšrūnų, taip pat apsaugo nuo jauniklių išsilakstymo iš lizdo, kai žemės ūkio technika važinėja šalia. Javuose ar rapsuose aptveriamas ne mažesnis kaip 1 x 1 m plotas, tinklo kraštines rekomenduojama pridengti nendrėmis ar šiaudais. Jeigu lizdas aptinkamas pievoje, o jame dar tik kiaušinių dėtis, aptvertas plotas turėtų būti ne mažesnis kaip 5 x 5 m, kad patelė nebijotų grįžti perėti, jeigu aplinkui būtų nušienauta. Žemės savininkų informavimas ir bendradarbiavimas, aktyvi informacijos sklaida duoda labai gerus rezultatus – daugiau nei 90 proc. aptvertų lizdų jaunikliai užauga sėkmingai.

PILDOSI PROGNOZĖS

Eugenijus DROBELIS

Sutelkus dėmesį į gyvatėdžių tyrimus Dainavos girioje, netrukus ėmė ryškėti jų gyvenamos teritorijos ir galimos veisimosi vietos. Suradus dviejų pirmųjų gyvatėdžių porų lizdus neabejota, kad tai tik dalis šioje vietovėje gyvenančių paukščių. Manyta, kad giria gali priglausti ir išmaitinti iki penkių gyvatėdžių porų. Tas spėjimas pildosi, nes 2023 m. rastas trečios poros lizdas. Šie paukščiai buvo stebimi daugiau kaip 10 metų, bet vis nepavykdavo surasti jų slaptavietės. Pristigdavo laiko, jėgų ir sėkmės. Tačiau šiemet kelių savaičių stebėjimus ir paieškas lydėjo sėkmė. Paaiškėjo, kad gyvatėdžiai gyveno vientisame ir monotoniškame pušų medyne, kurie dešimtimis tūkstančių hektarų plyti aplinkui. Kaip jau įprasta, lizdui buvo pasirinkta apie 100 metų amžiaus pušis, o gūžta sukrauta vidurinėje lajos dalyje ant šoninės šakos 1,5 m atstumu nuo stiebo. Netoliese rastas ankstesniais metais gyvatėdžių sukrautas lizdas, o tolėliau – šiais metais krautas, bet neužbaigtas dar vienas lizdas. Tarsi įvairiais metais krautų lizdų kolonija, kuri būdinga paukštvanagiui. Neatsitiktinai taip ilgai nenustatyta gyvatėdžių perėjimo vieta, nes medžiojantys paukščiai buvo stebimi net už 7–10 km nuo jų lizdavietės. Ištisiniame miško masyve, kur nėra atvirų apžvalgos vietų, susekti šiuos paukščius labai sunku. Prasminga stebėti grobį nešančius gyvatėdžius ir pagal tai atsekti jų gyvenamas vietas, nes „krėsti“ medynus ir ieškoti jų lizdų didžiuliuose miškų plotuose beviltiškas reikalas.

Džiugu, kad Dainavos girioje 2023 m. dvi žinomos gyvatėdžių šeimos sėkmingai išaugino jauniklius. Šios poros buvo įsikūrusios maždaug 13 km atstumu viena nuo kitos. Išbyrėjus lizdui, kita ties Varėna anksčiau perėjusi pora lizdavietei pasirinko naują vietą, kurios neišduoda iki šiol. Druskininkų apylinkėse, ties Švendubre, Jaskonimis, Latežeriu, Mašnyčia, Randamonimis, klajoja dar 1–2 besislapstančios gyvatėdžių poros.

Raudonkojis sakalas, jaunas (pirmametis) paukštis, 2023 -09-02, Molėtų r. © Laimonas Ciūnys

IŠ KUR Į LIETUVĄ ATSKRENDA RAUDONKOJAI SAKALAI

Ričardas PATAPAVIČIUS

Raudonkojai sakalai (*Falco vespertinus*) Europoje peri rytinėje jos dalyje. Migracijos metu aptinkami ir Pietų bei Pietryčių Europoje, taip pat Vidurio Europos pietryčiuose. Prof. Tadas Ivanauskas knygoje „Lietuvos paukščiai“ (II knyga, 1959) rašo, kad „Lietuvoje jų iki šiol neužtikau“, tačiau pagal kitų toje pačioje knygoje cituojamų ornitologų duomenis šie paukščiai daug kartų matyti Klaipėdos krašte, rudenį kasmet migruoja išilgai Kuršių nerijos, aptinkami Lenkijoje (ypač pietrytinėje jos dalyje, kur kai kada rudeninės migracijos laikotarpiu „labai gausūs“), taip pat aptikti Latvijoje ir Estijoje. Pažymėtina, kad ne kiekvienais metais jų būna vienodai gausiai.

Pastaraisiais metais Lietuvoje, nors taip pat nevienodai gausiai, jie aptinkami kasmet. Dažniausiai matomi rugpjūčio–rugsėjo mėn. tupintys ant elektros perdavimo linijų laidų. Absoliuti dauguma būna jauni (pirmamečiai) paukščiai. Neabejotina, kad tai tikrai ne vietiniai paukščiai, o iš kur jie atskrenda – neaišku. Vienintelis būdas tai sužinoti yra tų paukščių ženklinimas.

Lietuvos paukščių žiedavimo centras yra gavęs tik vieną pranešimą apie žieduoto raudonkojo sakalo aptikimą. Klaus Kiesewetter 2022 m. rugpjūčio 16 d. nufotografavo paukštį, ant kurios kairės kojos matosi baltas spalvinis (plastiko) žiedas su dviejų simbolių įrašu. Vengrijos paukščių žiedavimo centras patvirtino, kad tai tikrai toje šalyje 2022 m. žieduotas jaunas (pirmametis) paukštis, bet tiksliai pasakyti, kur ir kada, neįmanoma. Mat žiedo įrašas nuotraukoje įskaitomas nepakankamai aiškiai (panašu, kad įrašas yra „KP“, bet tuo abejojama). Kolegų iš Vengrijos teigimu, pagal nuotraukoje matomą įrašą galima tik pasakyti, kad tai yra vienas iš galimų 3 ar 4 individų.

Vengrijoje žieduotas jaunas (pirmametis) raudonkojis sakalas © Klaus Kiesewetter

Laisvėje aptikus bet kokį žieduotą paukštį, jeigu tik yra galimybė, reikėtų stengtis jį nufotografuoti bent keletą kartų skirtingais rakursais. Tokiu atveju žiedo identifikavimo (jo įrašo tikslaus nuskaitymo) tikimybė gerokai padidėja. Tiesa, ne visada taip pavyksta, nes būna, kad suspėjama nufotografuoti tik kartą ar du ar iš viso nepavyksta, nes paukštis nuskrenda.

Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2023 m. rudenį

Parengė Saulius KARALIUS

Ši 2023 m. rudenį pastebėtų paukščių suvestinė parengta pagal Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) sudarytą paukščių sąrašą. Pateikiama tik konkreti informacija – paukščio rūšis (porūšis), stebėjimo data ir vieta, stebėtų paukščių skaičius, kai kuriais atvejais – ir jų lytis bei amžius.

Kai kurių rūšių paukščių stebėjimams reikia pildyti specialią LOFK anketą. Ją rasite www.birdlife.lt/index.php/lofk/(lietuvių ir anglų kalbomis).

Informaciją, apie kokias paukščių rūšis ir kokiu laikotarpiu LOFK renka stebėjimus, rasite http://www.birdlife.lt/index.php/lofk/lt-paukseiai/.

Palšasis peslys (Elanus caeruleus). Balninkų apylinkės, Molėtų r., 2023-09-06 © Dalia Stalauskienė

Kiekvieno stebėjimo pabaigoje skliausteliuose įrašyta stebėtojo (-ų) pavardė (-ės), taip išsaugoma konkretaus atvejo stebėtojo autorystė.

Sutrumpinimai:
[VS] – *vėlyvas stebėjimas;*
[AS] – *ankstyvas stebėjimas;*
[15] – *kelinta šios rūšies registracija Lietuvoje;*
[DB] – *didelis būrys.*

KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta canadensis*)

2023-10-22 jūroje ties Melnragės molu stebėtas 53 paukščių būrys (S. Karalius), 10-23 laukuose ties Palanga 18 paukščių (K. Kiesewetter), 10-28 vienas paukštis maitinosi mišriame žąsų būryje Lazdininkų k., Kretingos r. (V. ir V. Laukžemiai), 11-03 trylika berniklių praskrido į pietus virš jūros ties Juodkrante (A. Šimkus), 11-11 aštuoniolika paukščių ties Bruzdeilyno k., Klaipėdos r. (V. ir V. Laukžemiai).

PAPRASTOJI BERNIKLĖ (*Branta bernicla*)

2023-10-04 viena praskrido jūroje ties Juodkrante (E. Komar), 10-09 du paukščiai stebėti Karklėje, Klaipėdos r. (G. Gražulevičius), 2 – Šventosios pajūryje (V. Laukžemienė), 3 – Juodkrantėje, 2 – Nidoje, 1 – Melnragėje (A. Petraška, G. Eigirdas), jaunas paukštis paplūdimyje prie Kopgalio molo (I Baltrūnienė), 10-12 viena plaukiojo Klaipėdos uosto

Rudakaklė berniklė (Branta ruficollis). Laukai ties Bruzdeilyno k., Klaipėdos r., 2023-11-17 © Rimvydas Alšauskas

akvatorijoje, 2 paukščiai tupėjo ant žolės Nidoje ir 3+27 paukščiai praskrido jūroje ties Nida (A. Raudonius, G. Eigirdas, E. Komar), 10-13 viena nuskrido į šiaurę virš Melnragės paplūdimio (A. Raudonius, A. Šimkus), 3 berniklės stebėtos laukuose šiauriau Drevernos, Klaipėdos r. (A. Šimkus), 10-14 vienas paukštis Šventojos uoste (R, Padaigienė, S. Medžionis), 10-14 trys paukščiai stebėti nuo Drevernos bokšto prie pat marių pievelėje (A. Jasinskytė, V. Eidėjus), 6 paukščiai laukuose netoli Palangos (R. Akstinas, I. Semionovas, K. Gurjazkaitė, L. Bisikirskienė), 2 paukščiai laukuose netoli Kiškių k., Šilutės r. (R. Jakaitis, V. Kvaraciejus, Ž. Preikša, R. Skominas, S. Skuja), 1 paukštis žąsų būryje laukuose ties Palanga (M. Ružauskas, S. Karalius, D. Račkauskaitė, V. Jusys, Z. Gasiūnaitė), 10-15 viena praskrido į pietus pajūryje ties Karkle ir 2 ties Melnrage (A. Šimkus), 6 paukščiai buvo pievoje netoli Nidos uosto (G. Adomaitytė), 10-17 septyni paukščiai stebėti Nemirsetos paplūdimyje (V. Stankaitis), 10-29 vienas paukštis maitinosi prie Melnragės molo (R. Akstinas), 11-05 trys paukščiai praskrido į pietus virš jūros ties Olando kepure (S. Karalius).

RUDAKAKLĖ BERNIKLĖ (*Branta ruficollis*)

2023-10-04 stebėta viena laukuose netoli Klaipėdos, 11-13 matyta žąsų būriuose ties Bruzdeilyno k., Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė). Įvairūs stebėtojai ją čia matė iki 11-25.

MAŽOJI ŽĄSIS (*Anser erythropus*)

2023-11-18 vienas paukštis mišriame žąsų būryje ties Bruzdeilyno k., Klaipėdos r. (V. Laukžemis).

MANDARININĖ ANTIS (*Aix galericulata*)

2023-09-17 patinukas Ąžuolyno parko tvenkinyje Klaipėdoje (L. Labakojytė), 10-09 pora su 6 jaunikliais Šunskų miško tvenkinuke, Marijampolės r. Kartu stebėta miškinių

ančių pora. Paukščiai baikštūs (V. Razmus), 11-29 patelė plaukiojo Šešupėje, Marijampolėje (A. Žilinskienė).

MIŠKINĖ ANTIS (*Aix sponsa*)

2023-10-09 pora stebėta šalia Šunskų miško esančiame tvenkinyje, Marijampolės r. (V. Razmus).

PAPRASTOJI NUODĖGULĖ (*Melanitta fusca*)

2023-10-27 keturi paukščiai stebėti Kaune, Lampėdžių karjere (R. Jusevičienė), 10-28 du paukščiai plaukiojo Vištyčio ež. (A. Raudonius), 11-17 penki paukščiai Kauno mariose ties Viršužigliu (A. Petraška), 11-18 pirmametis paukštis Gudelių ež., Šiaulių r. (A. Šimkus), 1 paukštis stebėtas Širvėnos ež., Biržuose (R. Jusevičienė), 11-19 devyni paukščiai stebėti Dusios ež., Lazdijų r. (P. Ignatavičius), 11-26 trys pirmamečiai paukščiai Elektrėnų marių šiaurinėje dalyje (A. Šimkus).

JUODOJI ANTIS (*Melanitta nigra*)

2023-10-28 Nemune ties Kauno HE matyti 2 paukščiai (K. Bilinskas), 10-29 du paukščiai Kauno mariose ties Viršužigliu (L. Dvylys), 11-06 penki paukščiai, Nemune prie Kauno HE, 11-08 čia stebėta jau 13 (P. Antanavičius), 11-17 dvi patelės ar jauni paukščiai Kauno mariose ties Viršužigliu (A. Petraška), 11-18 šeši pirmamečiai paukščiai Gudelių ež., Šiaulių r. (A. Šimkus), 2 paukščiai stebėti Širvėnos ež., Biržuose (R. Jusevičienė), 1 patelė plaukiojo su klykuolėmis Žaltyčio ež., Marijampolės r. (A. Žilinskienė), 1 Vievio ež., Trakų r. (T. Povilauskas), 11-19 du paukščiai stebėti Dusios ež., Lazdijų r. (P. Ignatavičius).

URVINĖ ANTIS (*Tadorna tadorna*)

2023-09-19 jaunas paukštis Išlaužo žuv. tvenk. prie Linksmakalnio, Kauno r. (A. Raudonius), čia stebėta ir 09-23 (K. Bilinskas), 10-01 tas pats paukštis matytas ten pat (R. Jusevičienė) bei 10-20 (K. Bilinskas).

ŠALMINĖ ANTIS (*Netta rufina*)

2023-10-12 du patinai stebėti Žardės tvenk. Klaipėdoje (L. ir M. Šniaukštos, A. Aleliūnas), 10-24 pora stebėta Kuršių mariose ties Kairiais, Klaipėdos r. (M. Bružas), 11-16 vienas patinukas stebėtas Prienų r. viename iš Išlaužo tvenk. (A. Žilinskienė).

VIDUTINIS DANČIASNAPIS (*Mergus serrator*)

2023-10-22 trys paukščiai stebėti Kaune, Lampėdžių karjere (R. Jusevičienė), 10-29 trys individai plaukiojo Baltosios Vokės žuv. tvenk. (R. Mižeikis), 1 paukštis „Karpynės“ tvenk., Raseinių r. (R. Akstinas), 11-02 vienas paukštis kartu su klykuolėmis nardė Beičių tvenk., Rokiškio r. (B. Stukė), 11-18 du paukščiai, pirmamečiai arba patelės, stebėti Gudelių ež., Šiaulių r. (A. Šimkus), 11-28 trys paukščiai stebėti Giluičio ež., Alytaus r. (I. Šalaševičius).

LEDINĖ ANTIS (*Clangula hyemalis*)

2023-10-06 du paukščiai Širvėnos ež., Biržuose (B. Maldūnienė).

PAPRASTOJI GAGA (*Somateria mollissima*)

2023-09-03 penkių pirmamečių paukščių būrelis praskrido į pietus virš jūros ties Karkle, 09-30 vienas paukštis praskrido į pietus jūroje prie Karklės (S. Karalius), 10-13

Vidutiniai dančiasnapiai (Mergus serrators). Baltosios Vokės žuv. tvenk., 2023-10-29 © Rokas Mizeikis

patinas praskrido į pietus jūroje ties Klaipėdos uosto vartais (A. Šimkus).

RAGUOTASIS KRAGAS (*Podiceps auritus*)

2023-10-01 jūroje ties Nida vienas paukštis praskrido į pietus (A. Šimkus), 10-29 vienas individas maitinosi Širvėnos ež., Biržuose (D. Mulevičius), 11-01 vienas paukštis jūroje ties Juodkrante (L. Dvylys), 11-02 jūroje ties Juodkrante stebėti 3 kragai, 11-03 čia matyti 4 (A. Šimkus), 1 paukštis mariose prie Kopgalio molo (S. Karalius), 11-09 galbūt tas pats paukštis prie Melnragės molo (R. Alšauskas), 11-18 vienas kragas Gudelių ež., Šiaulių r. (A. Šimkus).

JUODAKAKLIS KRAGAS (*Podiceps nigricollis*)

2023-10-24 keturi individai stebėti Kuršių mariose ties Kairiais, Klaipėdos r. (M. Bružas), 11-05 keturi paukščiai Dusios ež. (E. Šniaukšta) [VS].

JUODAKAKLIS NARAS (*Gavia arctica*)

2023-10-22 septyni paukščiai stebėti Bebrusų ež., Molėtų r. (M. Ilčiukas).

PURPURINIS GARNYS (*Ardea purpurea*)

2023-09-20 pirmametis paukštis stebėtas ir fotografuotas ties Šyšos upe netoli Šilutės (E. Ledins) [6].

IBIŠKASIS GARNYS (*Bubulcus ibis*)

2023-10-20 stebėtas Veliuonos apylinkėse, Jurbarko r. (L. Ambrutienė) [4].

BALTASIS GANDRAS (*Ciconia ciconia*)

2023-09-16 du paukščiai laukuose ties Normantais, Klaipėdos r. (S. Karalius), netoliese jie stebėti ir 09-17 (L. Salienė), 09-17 nebaikštus paukštis degalinės teritorijoje, Prienuose (A. Petraška), 09-17 du paukščiai šiauriau Karvelninkų, Alytaus r. (L. Dvylys), 09-18 vienas šalimais Jančiulių, Lazdijų r. (R. Akstinas, G. Petkus), matytas prie Upytės k., Panevėžio r. (I. Gotoveckaitė), 09-21 vienas netoli Jačionių k., Ukmergės r. (R. Akstinas), 09-26 vienas šalia Jančiulių k., Lazdijų r., 1 Paluknio pievose, Trakų r. (R. Akstinas, G. Petkus), 09-29 du paukščiai nusklendė į pietus virš Arlaviškių, Kauno r. (R. Karpavičius), 1 paukštis prie Madžiūnų, Trakų r. (L. Šniaukšta), 09-30 vienas ties Paluknio pievomis arčiau Madžiūnų k. (V. Buckus), 10-08 tas pats paukštis

Stepinis suopis (Buteo rufinus).
Jokšai, Klaipėdos r., 2023-09-16 © Lina Galatiltė

Paluknio pievose (L.M. Šnaiukštos), stebėtas ir 10-10 (K. Skrabs), 10-22 vienas paukštis prie Kretingalės (K. Balsytė), 11-01 vienas paukštis tupėjo lizde netoli Vyžuonėlių k., Utenos r. (K. Čepėnas), ten pat stebėtas 11-05 (V. Balkūnas).

JUODASIS GANDRAS (*Ciconia nigra*)

2023-09-28 skrido Jonų k., Kalvarijos sav. (I. Šalaševičius) [VS].

KILNUSIS ERELIS (*Aquila chrysaetos*)

2023-10-23 stebėtas virš Tumėjos k., Anykščių r. (M. Maasas), 10-28 nuskrido pietryčių kryptimi ties Lazdininkų k., Kretingos r. (V. ir V. Laukžemiai), 10-29 jaunas paukštis stebėtas Padauguvos miške, Kauno r. (D. Kazlauskas), 11-18 jaunas paukštis ties Vidugirių k., Pasvalio r. (A. Raudonius).

MAŽASIS ERELIS RĖKSNYS (*Clanga pomarina*)

2023-10-04 medžiojo laukuose netoli Medinos k., Anykščių r. (R. Akstinas), 10-08 vienas ties Kalviais, Rokiškio r. (B. Stukė), 11-18 stebėtas prie Kalvelių k., Vilniaus r. (M. Miliauskas) [VS].

DIDYSIS ERELIS RĖKSNYS (*Clanga clanga*)

2023-10-16 vienas paukštis stebėtas ir fotografuotas ties Mimaliais, Jonavos r. (V. Paznekaitė).

TŪBUOTASIS SUOPIS (*Buteo legopus*)

2023-09-12 vienas laukuose ties Pasvaliečių k., Biržų r. (B. Maldūnienė), matytas skrendantis Kukarskės k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 09-14 patinukas ties Kertauninkais, Kaišiadorių r. (R. Karpavičius), 09-15 ties Beinorava, Radviliškio r. (A. Petraška) [AS].

STEPINIS SUOPIS (*Buteo rufinus*)

2023-09-16 stebėtas ties Jokšų tiltu, Klaipėdos r. (L. Galatiltė), 09-21 stebėtas termike ties Užusienio k., Pasvalio r.(A. Petraška), 10-05 matytas pirmametis paukštis Karališkiuose, Biržų r. (A. Naudžius), 10-14 stebėtas laukuose prie Bundalų miško, Šilutės r. (L., M. ir E. Šniaukštos, A. Aleliūnas) [20].

RUDASIS PESLYS (*Milvus milvus*)

2023-11-02 vienas paukštis Kiauleikių k., Kretingos r. (V. ir V. Laukžemiai) [VS].

STEPINĖ LINGĖ (*Circus macrourus*)

2023-09-17 pirmametis paukštis Kintų prieplaukos teritorijoje (G. Kuznecovas), 09-23 suaugęs patinas praskrido Alsos žuv. tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius), suaugęs patinas medžiodamas praskrido laukuose prie Purvėnų, Šalčininkų r. (A. Šimkus), 09-25 pirmametis paukštis netoli Uliūnų k., Panevėžio r. (E. Duderis), 09-30 pirmametis paukštis ties Gaukštoniais, Vilniaus r. (E. Komar), 10-01 vienas individas Paluknio pievose, Trakų r. (I. Vitėnienė), patinas stebėtas Biržų r. (D. Žiaukienė), 10-04 jaunas paukštis sugautas Ventės rage (V. Jusys), 10-09 pirmametis paukštis netoli Karališkių, Biržų r. (A. Naudžius), 10-21 pirmametė stebėta Šiūlėnų k., Ignalinos r. (M. Miliauskas).

ŽUVININKAS (*Pandion haliaetus*)

2023-10-15 vienas paukštis praskrido pro Bundalų mišką, Šilutės r. (A. Raudonius), 10-26 matytas ties Druskininkais (D. Jakavonis), 10-27 stebėtas Kaune (R. Jusevičienė) [VS].

VAPSVAĖDIS (*Pernis apivorus*)

2023-10-03 pirmametis paukštis prasklendė virš Sapieginės Vilniuje (A. Šimkus), 10-07 matytas prie Metelių apžvalgos bokšto (M. Miliauskas) [VS].

PALŠASIS PESLYS (*Elanus caeruleus*)

2023-09-06 stebėtas laukuose prie Balninkų mstl., Molėtų r. (D. Stalauskienė) [2].

RAUDONKOJIS SAKALAS (*Falco vespertinus*)

2023-09-02 pirmametis matytas prie Viešintų, Anykščių r. (A. Šimkus), 1 paukštis šalia Dubingių k., Molėtų r. (L. Ciūnys), pirmametis – Paluknio pievose, Trakų r. (K. Povilauskas), 09-03 – prie Rotulių, Jurbarko r., ir dar vienas prie Lumpėnų, Pagėgių sav. (V. Jusys), pirmametis ties Ežerėlio k., Kauno r. (E. Šiaudinis), 09-06 jauniklis ties Karkle, Klaipėdos r. (T. Pocevičius), jaunas paukštis ties Kiemeliais, Vilniaus r. (E. Sukackienė), 09-10 vienas matytas Šventosios pajūryje (V. ir V. Laukžemiai).

PILKOJI GERVĖ (*Grus grus*)

2023-11-28 suaugęs ir jaunas paukštis laukuose ties Bruzdeilyno k., Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė) [VS].

MORNELIS (*Charadrius morinellus*)

2023-09-03 pirmametis paukštis stebėtas laukuose šiauriau Viešinto ež., Anykščių r. (A. Šimkus) [13].

AKMENĖ (*Arenaria interpres*)

2023-09-17 vienas individas stebėtas nuleidžiamame tvenkinyje prie Linksmakalnio, Kauno r. (L. Juozapaitytė), ten pat stebėta ir 09-22 (A. Raudonius), 10-15 matyta Šventosios pajūryje (V. ir V. Laukžemiai, S. Medžionis) [VS].

LAPLANDINIS GRICIUKAS (*Limosa lapponica*)

2023-10-10 vienas jaunas paukštis stebėtas nuleistame Paupio žuv. ūkio tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius).

PLOKŠČIASNAPIS BĖGIKAS (*Calidris falcinellus*)

2023-09-02 stebėtas Paupio žuv. tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius), 09-23 – Išlaužo žuv. tvenk.. prie Linksmakalnio (K. Bilinskas).

TEREKIJA (*Xenus cinereus*)

2023-09-02 vienas paukštis nuleistame tvenkinyje Paupio žuv. ūkyje, Raseinių r. (A. Raudonius) [15].

KRANTINIS TILVIKAS (*Actitis hypoleucos*)

2023-10-02 stebėtas ant marių krantinės akmenų Kopgalyje, 10-06 ir 10-10 ten pat, matyt, tas pats individas (S. Karalius), 10-10 stebėtas nuleistame tvenkinyje Alsos žuv. ūkyje (A. Raudonius), 10-13 du paukščiai Kopgalyje, 11-03 vienas stebėtas Kopgalyje ant marių krantinės akmenų (S. Karalius) [VS].

JŪRINIS BĖGIKAS (*Calidris maritima*)

2023-10-04 jūroje ties Nida praskrido į pietus vienas juodakrūčių bėgikų būryje, kitas ten pat praskrido po valandos (E. Komar), 10-07 ant Melnragės molo maitinosi 6 paukščiai (R. Ališauskas), 10-09 trys paukščiai Melnragėje ant molo, dar 2 matyti praskrendantys šalia Palangos tilto (G. Eigirdas, A. Raubaitė Eigirdienė), 1 paukštis ant Melnragės molo (V. Stankaitis), 10-14 keturi paukščiai ant Melnragės molo (V. ir V. Laukžemiai, R. Padaigienė, S. Medžionis), 1 paukštis stebėtas Ventės rage ant molo (R. Jakaitis, Ž. Preikša, V. Kvaraciejus, R. Skominas, S. Skuja, R. Akstinas, I. Semionovas, L. Bisikirskienė, K. Gurjazkaitė), 10-27 matytas ant Melnragės molo (S. Karalius).

TEMINKO BĖGIKAS (*Calidris temminckii*)

2023-10-14 vienas paukštis maitinosi nuleistame Kintų žuv. tvenk. (V. ir V. Laukžemiai, S. Medžionis) [VS].

RAIBAKRŪTIS BĖGIKAS (*Calidris melanotos*)

2023-09-04 stebėtas Galubalio pelkėje, Marijampolės r. (A. Žilinskienė).

SMILTINUKAS (*Calidris alba*)

2023-11-28 vienas paukštis pajūryje šalia Melnragės molo (I. Baltrūnienė) [VS].

APVALIASNAPIS PLAUKIKAS (*Phalaropus lobatus*)

2023-09-22 vienas paukštis Juodeikių tvenk., Mažeikių r. (R. Kinduris).

SMAILIAUODEGIS PLĖŠIKAS (*Stercorarius parasiticus*)

2023-09-05 jaunas paukštis nuskrido į šiaurę ties Karkle, dar vienas iki rūšies neidentifikuotas plėšikas taip pat nuskrido į šiaurę pro Olando kepurę (A. Raudonius), 09-30 jūroje ties Nida į pietus praskrido 37 plėšikai (4+6+2+6+2+1+10+3+3), dar vienas iš jūros nuskrido į marias (A. Šimkus), 10-08 vienas paukštis praskrido virš jūros ties Olando kepure (S. Karalius), 10-09 vienas matytas Baltijos jūroje ties Nida (G. Eigirdas, A. Petraška), 10-15 stebėtas jūroje ties Karkle (A. Šimkus), 10-17 stebėtas jūroje ties Nemirseta (V. Stankaitis).

ILGAUODEGIS PLĖŠIKAS (*Stercorarius longicaudus*)

2023-09-04 pirmametis praskrido pietų kryptimi ties Juodkrante (L. ir M. Šniaukštos, K. Castren), pirmametis paukštis praskrido šiaurės kryptimi palei kranto liniją Kopgalyje (S. Karalius), 09-05 tamsios formos jaunas paukštis praskrido virš Kopgalio kopų į šiaurę (L., M. ir E. Šniaukštos), tamsios formos pirmametis paukštis neskubėdamas praskrido virš didžiosios gaudyklės į šiaurę ties Juodkrante (L. ir M. Šniaukštos), 09-30 pirmametis paukštis virš kopų praskrido į pietus Nidos pajūryje (A. Šimkus), 10-04 vienas jūroje ties Nida (E. Komar).

Terekija (Xenus cinereus). Paupio žuv. tvenk., Raseinių r., 2023-09-02 © Augustas Raudonius

Raibakrūtis bėgikas (Calidris melanotos). Galubalio pelkė, Marijampolės r., 2023-09-04 © Aušra Žilinskienė

TRIPIRŠTIS KIRAS (*Rissa tridactyla*)

2023-11-03 pirmametis paukštis praskrido į pietus jūroje ties Juodkrante (A. Šimkus), 11-12 vienas pirmametis individas ant Melnragės molo akmenų (K. Balsytė), 11-25 pirmametis paukštis (kitas, nei stebėtas 11-12) prie Melnragės molo (R. Ališauskas, S. Karalius).

JUODAGALVIS KIRAS (*Ichthyaetus melanocephalus*)

2023-11-27 suaugęs žieduotas paukštis kirų būryje ties Melnragės molu (I. Balčiūnienė).

MARGASNAPĖ ŽUVĖDRA (*Thalasseus sandvicensis*)

2023-11-02 viena stebėta iš laivo apie 1 km nuo kranto ties Karkle (E. Komar, A. Petraška), 11-05 viena praskrido į pietus virš jūros ties Olando kepure (S. Karalius) [VS].

POLIARINĖ ŽUVĖDRA (*Sterna paradisaea*)

2023-09-03 pirmametis paukštis prie Melnragės molo (S. Karalius), 10-12 trys paukščiai skraidė ir maitinosi pajūryje ties Nida (A. Raudonius, E. Komar, G. Eigirdas).

BALTASPARNĖ ŽUVĖDRA (*Chlidonias leucopterus*)

2023-09-01 keli paukščiai maitinosi Papio ež., Šalčininkų r. (E. Sukackienė, B. Stukė), 09-22 du individai skraidė nuleidžiamame žuv. tvenk. prie Linksmakalnio, Prienų r. (A. Raudonius) [VS].

Uralinė pelėda (Strix uralensis).
Šimonių giria, 2023-11-14 © Daiva Norkūnienė

BALINĖ PELĖDA (*Asio flammeus*)

2023-10-12 vienas paukštis ilsėjosi ant kelio ties Puigiškiais, Pasvalio r. (A. Petraška), 10-13 vienas paukštis Drevernos laukuose (V. Lepeška, I. Baltrūnienė, I. Šeštokas), pakeltas paukštis laukuose ties Užusieniu I, Pasvalio r. (A. Petraška), 11-18 stebėta ties Karkle, Klaipėdos r. (T. Pocevičius).

URALINĖ PELĖDA (*Strix uralensis*)

2023-11-11 stebėta Joniškio parke (D. Kurauskienė), 11-14 stebėtas medžiojantis paukštis kirtavietėje Šimonių girioje (D. Norkūnienė).

GEGUTĖ (*Cuculus canorus*)

2023-10-01 stebėta netoli Tauragnų, Utenos r. (E. Gaidelytė) [VS].

PAPRASTASIS PURPLELIS (*Streptopelis turtur*)

2023-09-16 ir 17 d. pirmametis paukštis stebėtas prie Meldiškių, Anykščių r., 10-07 vienas paukštis matytas laukuose piečiau Viešinto ež., Anykščių r. (A. Šimkus) [VS].

KUKUTIS (*Upupa epops*)

2023-10-13 matytas Tyruliuose, Radviliškio r. (D. Ožiūnas) [VS].

ŽALVARNIS (*Coracias garrulus*)

2023-09-02 nežieduotas individas stebėtas prie Panaros k., Varėnos r. (E. Komar).

VANDENINIS STRAZDAS (*Cinclus cinclus*)

2023-11-19 vienas Dubysoje ties Rakavos k., Raseinių r. (A. Kasparavičius), 11-29 vienas paukštis Šešupėje ties Vilkaviškio tiltu, Marijampolėje (I. Šalaševičius).

RAGUOTASIS VIEVERSYS (*Eremophila alpestris*)

2023-10-27 vienas prie Paberlių, Pasvalio r. (A. Naudžius), 11-11 laukuose tarp Kalesninkų ir Purvėnų k., Šalčininkų r., stebėta bent 30 paukščių (A. Šimkus).

LANGINĖ KREGŽDĖ (*Delichon urbicum*)

2023-10-12 du paukščiai praskrido Raseinių miesto pakraštyje (V. Karnauskas) [VS].

ŠELMENINĖ KREGŽDĖ (*Hirundo rustica*)

2023-10-21 viena skraidė Ventės rage (V. Jusys), 10-22 du paukščiai Ventės rage (N. Papošvili, J. Morkūnas), 10-23 trys skraidė Ventės rage (V. Jusys), 10-25 du individai praskrido virš jūros į pietus ties Olando kepure (S. Karalius) [VS].

BALTAGURKLIS STRAZDAS (*Turdus torquatus*)

2023-10-14 patinėlis stebėtas Klaipėdoje, Birutės g. (G. Radžiūtė).

RYTINĖ LAKŠTINGALA (*Luscinia luscinia*)

2023-09-08 sugauta Ventės rage (V. Jusys) [VS].

UOLINIS KALVIUKAS (*Anthus petrosus*)

2023-09-08 du paukščiai ant Melnragės molo akmenų (S. Karalius), 09-10 Šventosios pajūryje 1 paukštis (V. ir V. Laukžemiai), 09-18 stebėtas ant Melnragės molo (S. Karalius), 09-22 ant Melnragės molo 3 paukščiai (L. Dvylys), 09-27 matytas prie Palangos tilto (V. Stankaitis), 09-29 ant Melnragės molo 2 paukščiai (S. Karalius), 10-03 du paukščiai Šventosios pajūryje (A. Petraška), 10-09 matytas ant molo Melnragėje (A. Petraška, G. Eigirdas), 10-14 vienas ant Melnragės molo (V. ir V. Laukžemiai, R. Padaigienė, S. Medžionis), 10-22 ant Melnragės molo matytas vienas paukštis, 10-25 du (S. Karalius).

RUDAGURKLIS KALVIUKAS (*Anthus cervinus*)

2023-09-16 du jauni paukščiai stebėti mišriame būrelyje netoli Žiemkelio, Kauno r. (A. Kvaraciejus), tikriausiai 1 arba 2 skirtingi paukščiai stebėti perskrendantys iš vieno lauko į kitą prie Naujasėdžio, Anykščių r., 09-17 iš vieno lauko į kitą perskrendantys rudagurkliai kalviukai 4 kartus stebėti prie Meldiškių, Anykščių r. (atpažinti pagal balsus). Tikriausiai 2 skirtingi paukščiai (A. Šimkus), 09-19 mažiausiai 2 jauni paukščiai laukuose prie Žiemkelio, Kauno r. (A. Raudonius), 09-20 paukštis girdėtas ties Brenčiais, Pasvalio r., 09-21 skrendančio paukščio balsas ties Daukniūnais, Pasvalio r. (A. Petraška), 09-21 mažiausiai 2 individai girdėti laukuose šalia Žeimių (A. Raudonius), 09-22 skrendančio paukščio balsas ties Užusieniu I, Pasvalio r. (A. Petraška), 1 paukštis praskrido virš nuleidžiamo žuv. tvenk. prie Linksmakalnio, Prienų r. (A. Raudonius), 09-24 girdėtas Gaukštonių laukuose, Vilniaus r., 09-25 šalia Šventininkų karjero, Trakų r., laukuose skirtingose vietose girdėti bent trys rudagurkliai kalviukai, vienas nufotografuotas (T. Povilauskas), 09-25 bent 1 (galimai 2) skraidė su kitais kalviukais laukuose šalia Vaitiekiškio k., Ukmergės r. (R. Akstinas).

PIEVINIS KALVIUKAS (*Anthus pratensis*)

2023-11-29 vienas paukštis pakrantėje prie Melnragės molo, 11-30 kitas individas nufotografuotas Melnragės gyvenvietėje (I. Baltrūnienė) [VS].

KALNINĖ KIELĖ (*Motacilla cinerea*)

2023-09-17 du jauni paukščiai trumpam buvo nutūpę paplūdimyje prie Neries Žirmūnuose, Vilniuje (R. Akstinas), 09-23 vienas jaunas paukštis stebėtas ant liepto Paupio

žuv. tvenk. (A. Raudonius), 09-24 vienas paukštis praskrido Vilniuje Sapieginėje (A. Šimkus), 09-30 patinas Darbos upelyje šalia Darbėnų (S. Karalius).

BALTOJI KIELĖ (*Motacilla alba*)

2023-11-02 stebėta Šventosios pajūryje (V. Laukžemienė), 11-10 stebėta Ventės rage (V. Jusys) [VS].

DŪMINĖ RAUDONUODEGĖ (*Phoenicurus ochruros*)

2023-11-25 vienas paukštis stebėtas prie Dusios ež., Lazdijų r. (R. Jusevičienė), 11-27 stebėta krūmuose prie Malkų įlankos Klaipėdoje (K. Balsytė) [VS].

EUROPINĖ JUODAGALVĖ KIAULIUKĖ (*Saxicola rubicola*)

2023-10-13 pora stebėta Užkanavėje, Palangos m. sav. (R. Padaigienė), 10-14 čia stebėtas 1 paukštis (R. Padaigienė, V. Laukžemienė).

MĖLYNGURKLĖ (*Luscinia svecica*)

2023-09-13 jauna patelė sugauta Ventės rage (V. Jusys).

PAPRASTASIS ERŠKĖTŽVIRBLIS (*Prunella modularis*)

2023-11-20 vienas paukštis praskrido ties Valakampiais Vilniuje (R. Akstinas), 11-21 du sugauti Ventės rage (vienas su suomišku žiedu) (V. Jusys) [VS].

SODINĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia borin*)

2023-10-26 sugauta Ventės rage, 11-03 ten pat stebėta, o 11-14 sugauta Ventės rage, pakartotinai ten pat sugauta 11-21 ir 11-24 (V. Jusys) [VS].

PILKOJI DEVYNBALSĖ (*Sylvia curruca*)

2023-10-01 vienas paukštis stebėtas marių pakrantėje Pervalkoje (A. Šimkus), 10-13 viena stebėta Užkanavėje, Palangos m. sav. (R. Padaigienė) [VS].

GELTONBRUVĖ PEČIALINDA (*Phylloscopus inornatus*)

2023-09-24 vienas paukštis sugautas ir sužieduotas ties Būtinge, Palangos sav. (V. ir V. Laukžemiai, V. Paznekaitė, R. Alšauskas), 11-06 sugauta Ventės rage (V. Jusys).

RUDOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus fuscatus*)

2023-10-26 sugauta Ventės rage (V. Jusys) [16].

PILKOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus collybita tristis*)

2023-11-05 vienas paukštis stebėtas Naglio kopų pažintinio tako pradžioje Kuršių nerijoje (M. Ilčiukas), 11-26 stebėta prie Elektrėnų elektrinės kanalo (A. Šimkus) [VS].

BUKUTIS (*Sitta europaea asiatica*)

2023-10-06 sugautas Ventės rage (V. Jusys).

ILGAUODEGĖ ZYLĖ (*Aegithalos caudatus europaeus*)

2023-09-25 du individai sugauti Ventės rage (V. Jusys).

RAUDONGALVĖ SNIEGENA (*Carpodacus erythrinus*)

2023-09-29 sugauta Ventės rage (A. Keraitytė) [VS].

GELTONSNAPIS ČIVYLIS (*Linaria flavirostris*)

2023-10-29 du paukščiai skrido virš kopų Šventosios pajūryje (V. ir V. Laukžemiai), 2 paukščiai maitinosi netoli

Rudagurklis kalviukas (Anthus cervinus).
Žiemkelis, Kauno r., 2023-09-19 © Augustas Raudonius

Melnragės molo (R. Akstinas), 11-02 bent 16 paukščių pavieniui ir po kelis praskrido į pietus virš Juodkrantės pajūrio kopų (A. Šimkus), 1 paukštis ant kopagūbrio ir dar bent 3 paukščiai praskrido pajūriu ties Juodkrante (L. Dvylys), 11-03 du paukščiai praskrido į pietus virš Juodkrantės pajūrio kopų (A. Šimkus), 11 ir 4 paukščių būreliai Kopgalyje (S. Karalius), 11-04 vienas paukštis čimčiakų būryje Smiltynės kopose (M. Ilčiukas), 11-11 laukuose tarp Kalesninkų ir Purvėnų, Šalčininkų r., stebėti 2 paukščiai, dar bent 1 tik girdėtas (A. Šimkus), 11-26 apie 20 individų būrelis rytinėje Paluknio pievų dalyje, Trakų r. (T. Povilauskas), 11-27 du paukščiai čimčiakų būrelyje Kopgalio kopose (S. Karalius).

MAŽASIS ČIMČIAKAS (*Acanthis cabaret*)

2023-10-09–29 d. Ventės rage sugauta 11 mažųjų čimčiakų (V. Jusys, K. Jusienė, V. Eigirdas), stebėtas prie Radviliškio (A. Šimkus), 11-04 mažiausiai 1 individas maždaug 100 paprastųjų čimčiakų būryje Rokiškio r. (B. Stukė), 11-14 vienas paprastųjų čimčiakų būryje ties Rakavos k., Raseinių r. (A. Kasparavičius), 11-19 vienas paukštis stebėtas su paprastaisiais čimčiakais piktžolėmis apaugusiame lauke prie Radviliškio (A. Šimkus), 11-01–20 d. Ventės rage sugautas 91 mažasis čimčiakas (V. Eigirdas, V. Jusys, K. Jusienė). *LOFK nutarė šią rūšį nuo šiol registruoti tik vasaros mėnesiais.*

POLIARINIS ČIAMČIAKAS (*Acanthis hornemanni*)

2023-11-08 suaugęs patinas sugautas Ventės rage (V. Jusys), 11-11 du sugauti Ventės rage (K. Jusienė), 11-19 patelė arba jaunas paukštis stebėtas su paprastaisiais čimčiakais prie Radviliškio (A. Šimkus).

PENTINUOTOJI STARTA (*Calcarius lapponicus*)

2023-09-30 praskrendančio paukščio balsas ryte girdėtas marių pakrantėje prie Parnidžio kopos Nidoje (A. Šimkus), 10-12 dviejų skrendančių paukščių balsai ties Buiviškiais, Pasvalio r., 10-13 skrendančio paukščio balsas ties Krinčinu, Pasvalio r. (A. Petraška).

NAUJOS IR LABAI RETOS PAUKŠČIŲ RŪŠYS, APTIKTOS 2023 m. RUDENĮ VAKARŲ PALEARKTIKOJE

Pagal www.tarsiger.com, wwwbirdlife.lt parengė Vytautas JUSYS

Lietuvos ornitofaunistinė komisija (LOFK) pateikiamų stebėjimų papildomai nekomentuoja, nes neaiškus jų statusas (ar nacionalinės ornitofaunistinės komisijos patvirtino, ar ne). Be to, skelbiama informacija ne visada leidžia tinkamai įvertinti konkretų atvejį. LOFK nori atkreipti dėmesį, kad kai kurie pateikiami faktai gali būti siejami su iš nelaisvės ištrūkusiais paukščiais ar kitais laukinėms populiacijoms nebūdingais atvejais. Dėl to ši medžiaga turi būti vertinama tik kaip atskirų, retai aptinkamų paukščių rūšių registracijų kaimyninėse šalyse suvestinė, tačiau svarbi, norint tinkamai interpretuoti retų paukščių rūšių stebėjimų mūsų šalyje rezultatus.

2023-09-01 Čekijoje – **juodasparnė kregždūnė** (***Glareola nordmanni***) [3];
2023-09-02 Slovėnijoje – **juodasparnis bėgūnėlis** (***Cursorius cursor***) [2];
2023-09-03 Prancūzijoje – **Makormiko plėšikas** (***Stercorarius maccormicki***) [1];
2023-09-05 Slovakijoje – **skeltauodegis kiras** (***Xema sabini***) [2];
2023-09-06 Slovakijoje – **skėstauodegė cistikola** (***Cisticola juncidis***) [1], Lietuvoje – **palšasis peslys** (***Elanus caeruleus***) [2];
2023-09-08 Ispanijoje – **baltasmakris audrašauklis** (***Procellaria aequinoctialis***) [1], VP [3], Farerų salose – **Žaliojo Kyšulio audrašauklis** (***Pterodroma feae***) [1];
2023-09-09 Suomijoje – **didžioji audronaša** (***Puffinus gravis***) [1];
2023-09-12 Vokietijoje – **žiogelis giesmininkas** (***Locustella certhiola***) [2], Portugalijoje – **tundrinis sėjikas** (***Pluvialis fulva***) [3];
2023-09-15 Rumunijoje – **šviesiapilvė pečialinda** (***Phylloscopus bonelli***) [2];
2023-09-17 Kanarų salose – **baltakaktė klyfinė kregždė** (***Hirundo pyrrhonota***) [1];
2023-09-20 Farerų salose – **juodagalvis kiras** (***Ichthyaetus melanocephalus***) [3];
2023-09-21 Didžiojoje Britanijoje – **rudakrūtis krūminukas** (***Dendroica castanea***) [2], VP [6], Azorų salose – **rusvasis krūminukas** (***Dendroica fusca***) [2], VP [9];

Palšasis peslys (Elanus caeruleus). Šios rūšies paukštis Lietuvoje stebimas antrą kartą. Balninkų apylinkės, Molėtų r., 2023-09-06 © Dalia Stalauskienė

2023-09-23 Estijoje – **ilgakojis bėgikas** (***Calidris himantopus***) [1], Didžiojoje Britanijoje – **kanadinė vilsonija** (***Wilsonia canadensis***) [1], VP [7], Sakartvele – **tridryžis kirlikas** (***Charadrius tricollaris***) [1], Žaliajame Kyšulyje – **geltonvainikis aksominis audėjas** (***Euplectes afer***) [1], Airijoje – **pilkagalvis kirmlesys** (***Vermivora peregrina***) [2], VP [21];
2023-09-24 Belgijoje – **miškinukas** (***Mniotilta varia***) [1];
2023-09-25 Azorų salose – **niūrusis oporornis** (***Oporornis philadelphia***) [1], VP [1];
2023-09-26 Azorų salose – **nykštukinė vilsonija** (***Wilsonia pusilla***) [2], VP [5];
2023-09-27 Farerų salose – **vakarinė lakštingala** (***Luscinia megarhynchos***) [3];
2023-09-29 Airijoje – **tigrinis krūminukas** (***Dendroica tigrina***) [1], VP [9];
2023-09-30 Lenkijoje – **baltapilvis padūkėlis** (***Sula leucogaster***) [1];
2023-10-02 Graikijoje – **skeltauodegis kiras** (***Xema sabini***) [1];
2023-10-04 Rusijoje – **juodoji gervė** (***Grus monacha***) VP [1];
2023-10-05 Kroatijoje ir Slovėnijoje – **skeltauodegis kiras** (***Xema sabini***) [1], Norvegijoje – **sibirinė musinukė** (***Muscicapa sibirica***) [1], VP [2];
2023-10-07 Danijoje – **Roso žąsis** (***Anser rossii***) [2];
2023-10-08 Bulgarijoje – **storasnapė pečialinda** (***Phylloscopus schwarzi***) [1];
2023-10-09 Belgijoje – **Roso žąsis** (***Anser rossii***) [1], Prancūzijoje – **žalsvoji piranga** (***Piranga olivacea***) [2], VP [61];
2023-10-10 Švedijoje – **alyvinis trumpasparnis strazdas** (***Catharus ustulatus***) [2], Vokietijoje – **sibirinė juodagalvė kiauliukė** (***Saxicola maurus***) [1], Airijoje – **miškinukas** (***Mniotilta varia***) [3];
2023-10-13 Azorų salose – **stepinis pelėsakalis** (***Falco naumanni***) [2];
2023-10-14 Azorų salose – **Žaliojo Kyšulio audrašauklis** (***Pterodroma feae***) [1];
2023-10-15 Žaliajame Kyšulyje – **baltapilvis bėgikas** (***Calidris bairdii***) [1], Farerų salose – **baltabruvė zonotrichija** (***Zonotrichia leucophrys***) [3], VP [29];
2023-10-16 Danijoje – ***Lanius cristatus*** [3], Lenkijoje – **ispaninis kūltupys** (***Oenanthe hispanica***) [1];
2023-10-17 Sakartvele – **juodbaltė kiauliukė** (***Saxicola caprata***) [1] ir **mažasis vieversys** (***Alauda gulgula***) [1],

Rumunijoje – geltongalvis sejūnas (*Seiurus aurocapillus*) [1], VP [39];
2023-10-19 Prancūzijoje – **geltonsnapė amerikinė gegutė (*Coccyzus americanus*)** [3];
2023-10-20 Didžiojoje Britanijoje – **šviesioji tošinukė (*Hippolais opaca*)** [1], Islandijoje – **gelsvauodegis krūminukas (*Setophaga ruticilla*)** [3], VP [40];
2023-10-22 Prancūzijoje – **raudonkojis padūkėlis (*Sula sula*)** [3];
2023-10-25 Šveicarijoje – **sibirinė juodagalvė kiauliukė (*Saxicola maurus*)** [1];
2023-10-26 Prancūzijoje – **dūminė chetura (*Chaetura pelagica*)** [2], Azorų salose – **katinė pamėgda (*Dumetella carolinensis*)** [2], VP [10];
2023-10-27 Olandijoje – **geltonbruvė starta (E*mberiza chrysophrys*)** [3], VP [15], Prancūzijoje – **geltonbruvė starta (*Emberiza chrysophrys*)** [2], VP [16];
2023-10-28 Islandijoje – **margasis kūltupys (*Oenanthe pleschanka*)** [1];
2023-10-30 Vengrijoje – **ispaninis kūltupys (*Oenanthe hispanica*)** [1], Kuveite – **kuosa (*Coloeus monedula*)** [1], Albanijoje – **geltonbruvė pečialinda (*Phylloscopus inornatus*)** [2];
2023-10-31 Rumunijoje – **storasnapė pečialinda (*Phylloscopus schwarzi*)** [1];
2023-11-03 Italijoje – **amerikinis kalviukas (*Anthus rubescens*)** [1];
2023-11-05 Maroke – **afrikinis baublys (*Ixobrychus sturmii*)** [1], VP [13];
2023-11-06 Švedijoje – **baltoji kielė (*Motacilla alba leucopsis*)** [1], Čekijoje – **margakojis Vilsono audrašauklis (*Oceanites oceanicus*)** [10];
2023-11-10 Didžiojoje Britanijoje – **tigrinis krūminukas (*Dendroica tigrina*)** [3], VP [11];
2023-11-11 Švedijoje – **Ramiojo vandenyno naras (*Gavia pacifica*)** [2];
2023-11-14 Vokietijoje – **baltasparnė nuodėgulė (*Melanitta deglandi*)** [1];
2023-11-21 Šveicarijoje – **baltakaktė nuodėgulė (*Melanitta perspicillata*)** [1];
2023-11-23 Ispanijoje – **alyvinis trumpasparnis strazdas (*Catharus ustulatus*)** [1];
2023-11-24 Baltarusijoje – **sajaninė pečialinda (*Phylloscopus humei*)** [1];
2023-11-29 Izraelyje – **žilagalvė starta (*Emberiza spodocephala*)** [3], Serbijoje – **Rišaro kalviukas (*Anthus richardi*)** [1];
2023-11-30 Austrijoje – **rudoji starta (*Emberiza rutila*)** [1], VP [14].

[3] – kelinta rūšies registracija šalyje ar [VP] Vakarų Palearktikoje.

Lietuvos ornitofaunistinės komisijos informacija

Nuo paukščių sistematikos pakeitimų Lietuvos paukščių sąraše, susijusių su LOD nutarimu pereiti nuo AERC prie IOC klasifikacijos, jau praėjo keleri metai. Taip Lietuvos paukščių sąraše atsirado keletas naujų genčių pavadinimų, taip pat buvę kai kurių rūšių porūšiai tapo savarankiškomis rūšimis – tundrinė žąsis, mažasis čimčiakas. Kadangi iki šiol Lietuvos paukščių sąraše buvusios palšosios medšarkės (*Lanius isabellinus*) porūšiai *L.i.isabellinus* ir *L.i.phoenicuroides*, remiantis naujausiais genetiniais tyrimais IOC taksonomijoje, buvo kategorizuoti į savarankiškas rūšis (*Lanius isabellinus* ir *Lanius phoenicuroides*), reikėjo išsiaiškinti, kokiai rūšiai turėtų priklausyti Lietuvoje matytas pirmametis paukštis. Išoriškai pirmamečiai šių dviejų rūšių paukščiai yra sunkiai apibūdinami, todėl LOFK pasitelkė ir užsienio ekspertų pagalbą, kurie patvirtino, kad Kopgalyje matyta ir fotografuota medšarkė priklauso *Lanius phoenicuroides* rūšiai. Naujas lietuviškas pavadinimas jau buvo pavartotas neseniai išverstame leidinyje „Europos paukščiai“ todėl Lietuvos paukščių sąraše buvusi palšoji medšarkė LOFK kolegialiu sutarimu dabar pavadinta turkestanine medšarke (*Lanius phoenicuroides*).

IOC sistematikoje yra ir daugiau pakeitimų – pilkasis trumpapirštis vieversys (*Alaudala rufescens*) išskaidytas į dvi rūšis, alpinė devynbalsė (*Sylvia cantillans*) – į tris *Curruca* genties rūšis, tačiau neturint gerų šių Lietuvoje užregistruotų rūšių nuotraukų dabar jau nebeįmanoma konstatuoti, kokiai revizuotai rūšiai galėjo priklausyti minėti paukščiai, todėl sąraše pavadinimai lieka nepakeisti. Taip pat patikslintos kai kurių rūšių kategorijos. Rudajai urvinei ančiai papildomai suteikta ir C kategorija, paprastajam fazanui iš C pakoreguota į E, rudajam ibiui išbraukta E kategorija, paliekant tik A. Revizuota IOC sistematika dabar atsispindi LOFK kaupiamos informacijos ir LOD oficialiame paukščių sąraše.

Turkestaninė medšarkė (Lanius phoenicuroides). Kopgalis, 2012-10-16 © Salius Karalius

VIENOS GULBĖS GIESMININKĖS GYVENIMO ISTORIJA

Ričardas PATAPAVIČIUS

Kakliniu žiedu MĖLYNA 7C05 paženklinta gulbė giesmininkė su poros nariu ir dviem jaunikliais Šilavoto žuv. tvenk., 2023-06-24 © Renata Jusevičienė

Lietuvos paukščių žiedavimo centras (PŽC) gavo pranešimą, kad paukščių stebėtoja Renata Jusevičienė 2023 m. birželio 24 d. Šilavoto žuvininkystės tvenkiniuose Prienų r. aptiko ir nufotografavo gulbę giesmininkę (*Cygnus cygnus*), paženklintą kakliniu žiedu MĖLYNA 7C05. Tai vienas iš pirmųjų Lietuvoje kaklo žiedu paženklintų šios rūšies paukščių, patelė. Žiedavimo data 2009 m. liepos 22 d., vieta – tuose pačiuose Šilavoto tvenkiniuose. Tuo metu ši gulbė, vyresnė nei trejų kalendorinių metų amžiaus (išperėta anksčiau nei 2007 m.), buvo poroje ir su keturiais jaunikliais. Dabar šis paukštis yra ne jaunesnis nei 17 m., o koks jo tikrasis amžiaus – niekas nežino.

Šis paukštis tuose pačiuose tvenkiniuose 2009–2023 m. buvo aptinkamas kasmet, išskyrus 2018 ir 2019 m., bet beveik nėra jokių abejonių, kad ten jis buvo ir tais metais, tik niekas jo neaptiko, o gal ir aptiko, bet apie tai nepranešė PŽC. Per 14 žiemų net 9 žiemas jis aptiktas Meklenburgo-Pomeranijos žemėje Vokietijos šiaurinėje dalyje. Atstumas nuo žiedavimo iki aptikimų vietų – 655 iki 809 km (vidurkis 798 km). Visi aptikimai 264° kryptimi nuo žiedavimo vietos, t. y. vakarų kryptimi („chrestomatinis“ teiginys, kad paukščiai išskrenda į pietus, ne visada teisingas). Ar kitomis žiemomis (2011–2012, 2016–2017, 2017–2018, 2019–2020 ir 2022–2023 m.), kai paukštis ten nebuvo aptiktas, jis žiemojo kitur ar ten pat, neaišku. Galima įtarti, kad bent 2011–2012 m. žiemą praleido Lietuvoje, nes 2011 m. gruodžio 23 d. ir 2012 m. sausio 16 d. stebėtas netoli Rūdupio Prienų r., o iš 16 žinomų aptikimų Vokietijoje gruodžio mėn. buvo 5 aptikimai, sausio mėn. – 9, vasario mėn. – tik 2.

Kakliniu žiedu MĖLYNA 7C05 paženklintos gulbės giesmininkės aptikimo vietos Vokietijoje per devynias žiemas

Kaip jau minėta, šis paukštis paženklintas kakliniu žiedu, bet visažiniai „žinovai“ teigia, kad kakliniai žiedai paukščiams kenkia – neva jis negali laisvai lankstyti kaklo ir normaliai maitintis, žiedas nutrina kaklo plunksnas ir dar kitokių teiginių prigalvoja. Šis paukštis (ir daugybė kitų kakliniais žiedais paženklintų paukščių, ne tik gulbių, bet ir žąsų) tai paneigia – jie normaliai maitinasi, migruoja, poruojasi, peri ir rūpinasi jaunikliais. Šiais metais jis taip pat yra poroje ir su dviem jaunikliais, nors kakliniu žiedu paženklintas jau beveik 14 metų. Paukščiams ženklinti tokie žiedai pasaulyje naudojami nuo 1969 m., kai JAV Williamas J. L. Sladenas (1920–2017) pirmą kartą taip pradėjo ženklinti gulbes.

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS VENTĖS RAGE 2023 M. RUDENĮ

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

2023 m. rudenį Ventės rago ornitologinės stoties žieduotojai ir jų talkininkai sužiedavo 93 rūšių 102 745 paukščius (rugsėjo mėn. sužieduoti 66 rūšių 47 769 paukščiai, spalio mėn. – 56 rūšių 47 761 paukštis, o lapkričio mėn. – 52 rūšių 7215 paukščių). Daugiausia rudenį sužieduota mėlynųjų zylių (37 392), didžiųjų zylių (16 384) ir šelmeninių kregždžių (9464).

Ventės rage paukščiai šį rudenį daugiausia buvo gaudomi didžiąja žemutine gaudykle (nuimta lapkričio 20 d.), voratinklinėmis gaudyklėmis (11–22 gaudyklės po 12 m ilgio), zigzagine gaudykle Nr. 2 (nuimta lapkričio 10 d.), zigzagine gaudykle Nr. 5 (nuimta lapkričio 9 d.) ir mažąja gaudykle Nr. 2 (nuimta lapkričio 14 d.).

Iš retesnių ar retai žieduotojams patenkančių paukščių sugautas ir sužieduotas vapsvaėdis (*Pernis apivorus*) – rugsėjo 11 d., startsakalis (*Falco columbarius*) – rugsėjo 15 d., 4 ilgauodegės zylės (*Aegithalos caudatus europeus*) – dvi rugsėjo 25 d. ir dvi lapkričio 9 d., 3 sibirinio porūšio bukučiai (*Sitta europea asiatica*) – rugsėjo 30 d., spalio 3 ir 6 d., geltonbruvė pečialinda (*Phylloscopus inornatus*) – lapkričio 6 d., rudoji pečialinda (*Phylloscopus fuscatus*) – spalio 26 d., mėlyngurklė (*Luscinia svecica*) – rugsėjo 13 d., uolinis kalviukas (*Anthus petrosus*) – spalio 4 d., 3 geltonsnapiai čivyliai (*Linaria flavirostris*) – du spalio 19 d. ir vienas lapkričio 5 d., 4 poliariniai čimčiakai (*Acanthis hornemanni*) – lapkričio 5 ir 7 d. ir du lapkričio 11 d. Spalio 7 d. į didžiąją

2023 m. rudenį Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduoti paukščiai

Eil. Nr.	Rūšis	Sužieduota
1.	Mėlynoji zylė (*Cyanistes caeruleus*)	37392
2.	Didžioji zylė (*Parus major*)	16384
3.	Šelmeninė kregždė (*Hirundo rustica*)	9464
4.	Šiaurinė pilkoji zylė (*Poecile montanus*)	7217
5.	Ilgauodegė zylė (*Aegithalos caudatus*)	5690
6.	Juodoji zylė (*Periparus ater*)	5338
7.	Paprastasis nykštukas (*Regulus regulus*)	4390
8.	Liepsnelė (*Erithacus rubecula*)	3300
9.	Alksninukas (*Spinus spinus*)	3169
10.	Paprastasis čimčiakas (*Acanthis flammea*)	2319
11.	Paprastasis kikilis (*Fringilla coelebs*)	1067
12.	Karietaitė (*Troglodytes troglodytes*)	1014
13.	Pilkoji pečialinda (*Phylloscopus collybita*)	652
14.	Juodagalvė devynbalsė (*Sylvia atricapilla*)	652
15.	Juodagalvė sniegena (*Pyrrhula pyrrhula*)	585
16.	Strazdas giesmininkas (*Turdus philomelos*)	529
17.	Juodasis strazdas (*Turdus merula*)	477
18.	Urvinė kregždė (*Riparia riparia*)	393
19.	Sodinė devynbalsė (*Sylvia borin*)	331
20.	Baltabruvis nykštukas (*Regulus ignicapilla*)	205
21–93.	Kitos rūšys	2176
	Iš viso: 93 rūšys	102 745

Pirmoji 2023 m. lygutė (Lullula arborea) Ventės rage sužieduota spalio 9 d.
© Vytautas Jusys

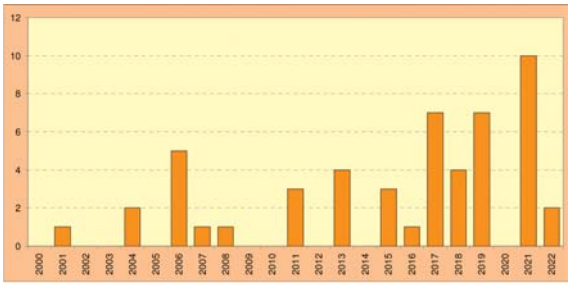

2000–2022 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 53 lygutes (Lullula arborea). Vidutiniškai per metus – 2 šios rūšies paukščiai

Pirmasis 2023 m. geltonsnapis čivylis (Linaria flavirostris) Ventės rage sužieduotas spalio 19 d.
© Vytautas Eigirdas

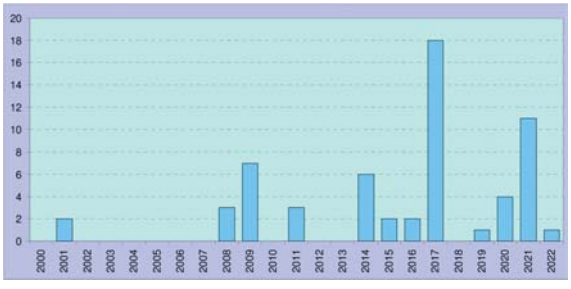

2000–2022 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 60 geltonsnapių čivylių (Linaria flavirostris). Vidutiniškai per metus – 2–3 šios rūšies paukščiai

Pirmasis 2023 m. mažasis apuokas (Asio otus) Ventės rage sužieduotas spalio 20 d.
© Vytautas Eigirdas

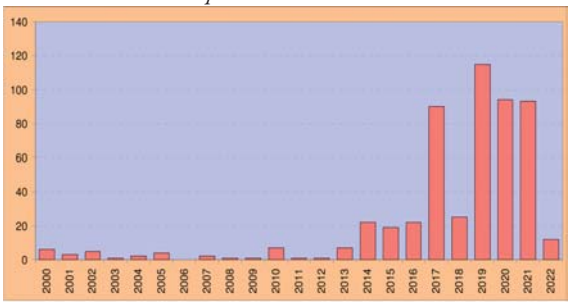

2000–2022 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 533 mažuosius apuokus (Asio otus). Vidutiniškai per metus – 23 šios rūšies paukščiai

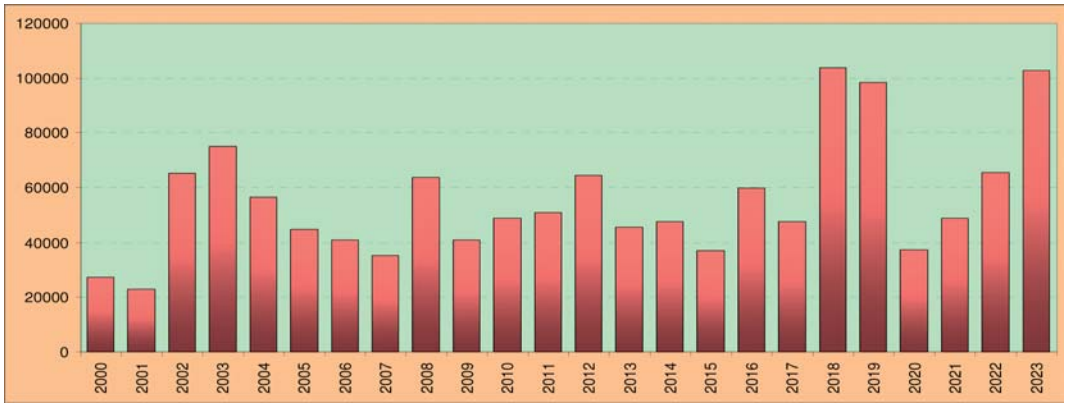

2000–2023 m. rudeniais VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 1 330 023 paukščius

Stepinė lingė (Circus macrourus). Ventės ragas, 2023-10-04 © Vytautas Jusys

gaudyklę įskrido stepinė lingė (*Circus macrourus*). Jai buvo uždėtas GPS siųstuvas. Stepinė lingė Lietuvoje žieduota pirmą kartą.

Trys rudens dienos, kada paukščių sugauta ir sužieduota daugiausia per dieną: spalio 1 d. (sužieduoti 5078 paukščiai), spalio 13 d. (4690), spalio 16 d. (4539).

2023 m. rudenį sugauti 198 paukščiai, žieduoti ne Ventės rage: 71 paukštis buvo žieduotas latviškais RIGA (30 ilgauodegių zylių, 24 šiaurinės pilkosios zylės, 9 mėlynosios zylės, 6 didžiosios zylės, 1 kukutis ir 1 juodoji zylė), 69 estiškais MATSALU (28 mėlynosios zylės, 27 ilgauodegės zylės, 8 šiaurinės pilkosios zylės ir 6 didžiosios zylės), 13 rusiškais PETERSBURG (8 didžiosios zylės ir 5 mėlynosios zylės), 4 MOSKVA (šelmeninė kregždė, mėlynoji zylė, didžioji zylė ir alksninukas), 9 lenkiškais GDANSK (7 didžiosios zylės ir 2 mėlynosios zylės), 8 lietuviškais KAUNAS (3 alksninukai, 2 mėlynosios zylės, didžioji zylė, paprastasis varnėnas ir šiaurinė pilkoji zylė), 6 belgiškais BRUSSELS (5 mėlynosios zylės ir 1 paprastasis kikilis), 4 suomiškais HELSINKI (mėlynoji zylė, juodoji zylė, paprastasis nykštukas ir paprastasis erškėtžvirblis), 4 vokiškais HELGOLAND (mėlynosios zylės), 2 vokiškais HIDDENSEE (didžiosios zylės), 2 olandiškais ARNHEM (mėlynosios zylės), 2 švediškais STOCKHOLM (didžioji zy-

Ilgauodegė zylė (Aegithalos caudatus europaeus). Ventės ragas, 2023-09-25 © Vytautas Jusys

Bukutis (Sitta europaea asiatica). Ventės ragas, 2023-10-06 © Vytautas Jusys

Rudoji pečialinda (Phylloscopus fuscatus).
Ventės ragas, 2023-10-26 © Vytautas Jusys

Geltonbruvė pečialinda (Phylloscopus inornatus).
Ventės ragas, 2023-11-06 © Vytautas Jusys

Poliarinis čimčiakas (Acanthis hornemanni).
Ventės ragas, 2023-11-11 © Vytautas Jusys

lė ir mažasis čimčiakas), 1 vengrišku PUDAPEST (mėlynoji zylė), 1 danišku COPENHAGEN (mėlynoji zylė), 1 vokišku RADOLFZELL (mėlynoji zylė) ir 1 Maltos VALLETTA (šelmeninė kregždė) žiedais.

2000–2023 m. rudeniais Ventės rago paukščių žieduotojai sužiedavo 1 330 023 paukščius. Daugiausia rudenį sužieduota 2018 m. (103 811), 2023 m. (102 745) ir 2019 m. (98 286). Mažiausiai 2001 m. (22 875), 2000 m. (27 203) ir 2007 m. (35 257). Vidutiniškai 2000–2023 m. laikotarpiu kiekvieną rudenį sužieduota po 55 418 paukščių.

2023 m. rudenį paukščius žiedavo Ventės rago ornitologinės stoties darbuotojai ir žieduotojai talkininkai – Vytautas Jusys, Vytautas Eigirdas, Kristina Jusienė, Saulius Valiūnas, Austėja Keraitytė, Liepa Karnilavičiūtė, Tomas Brückmann, Fausta Adomaitytė, Mindaugas Kavaliauskas, Vida Laukžemienė, Austėja Jusytė, Gabrielė Šlušnytė, Rokas Mizeikis, Miglė Jusytė, Ingrida Lagunavičienė, Tadas Gružinskas ir Sigita Eigirdienė.

Informaciją apie kiekvieną dieną Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduotus paukščius galite rasti interneto svetainėje www.trektellen.org/site/totals/1581/2023. Dabar čia paukščių pavadinimai rašomi ir lietuvių kalba.

BIRD RINGING AT VENTĖS RAGAS ORNITHOLOGICAL STATION IN AUTUMN 2023

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

Summary. 102,745 birds of 93 species were ringed at Ventės Ragas Ornithological Station in autumn 2023. The most numerous were Blue Tits (37,392), Great Tits (16,384), Barn Swallows (9,464), Willow Tits (7,217) and Long-tailed Tits (5,690).

To put this into context, a total of 1,330,023 birds were ringed during the autumn months at Ventės Ragas Ornithological Station in the period 2000-2023, an average of 55,418 per autumn.

This autumn, 198 birds were caught at Ventės Ragas that had been previously ringed elsewhere: 71 in Latvia, 69 in Estonia, 17 in Russia, nine in Poland, eight at other locations in Lithuania, six each in Belgium and Germany, four in Finland, two each in the Netherlands and Sweden and singles in Hungary, Denmark and Malta.

More information regarding the daily totals of birds ringed at Ventės Ragas Ornithological Station can be found at www.trektellen.org/site/totals/1581/2023.

SVALBARDAS – MAŽŲJŲ ALKŲ IR BALTŲJŲ LOKIŲ ŽEMĖ

Laimonas ŠNIAUKŠTA

Adventdalen slėnio panorama
© Laimonas Šniaukšta

Svalbardas – šiauriausia Europos teritorija, grupė salų Arkties vandenyne, siekianti 81° šiaurės platumos. Kiek labiau žinoma didžiausia iš salų – Špicbergenas. Salynas toli šiaurėje už poliarinio rato, kur baltosios naktys trunka nuo balandžio iki rugpjūčio. Atvykus liepos mėnesį saulė nenusileidžia iki horizonto, ją tik kartkartėmis užstoja debesys. Oro sąlygos gana atšiaurios, vidutinė vasaros temperatūra 4–7 °C, tačiau juntama klimato kaita ir kartais temperatūra pakyla kiek daugiau nei 15 °C. Bet šaltis labiausiai juntamas ne žiūrint į termometro stulpelį, o pučiant stipriam vėjui. Didžioji salyno dalis padengta ledynais, įprastas kraštovaizdis – kalnai ir fiordai. Svalbarde peri daug jūrinių paukščių, tarp kurių mažosios alkos ir skiauterėtosios gagos, taip pat salose galima pamatyti baltąjį lokį ar vėplius. Bendras rūšių sąrašas nėra ilgas, bet rūšys pakankamai retos ir ypatingos keliautojui iš Lietuvos.

Į Svalbardą geriausia skirsti lėktuvu – didžiausioje gyvenvietėje Longjyrbiene yra oro uostas, į kurį reguliariai skrenda lėktuvai iš Oslo. Svalbarde gimusių gyventojų praktiškai nėra, dauguma čia gyvenančiųjų yra atvykę ir apsistoję ilgesniam laikui. Norint gyventi Svalbarde, reikia turėti registracijos adresą ir žemyne, nes dėl amžino įšalo kapinių salyne nėra, todėl pusiau juokais sakoma, kad ten mirti draudžiama. Taip pat reikia žinoti, kad teikiamos tik būtiniausios medicininės paslaugos, be to, jos gali brangiai kainuoti, todėl svarbu pasirūpinti atitinkamu draudimu. Tačiau tai nesustabdo gausiai salyną lankančių ne tik įvairių šalių mokslininkų, kurie vykdo mokslinius tyrimus, bet ir turistų, atvykstančių pasigrožėti vietine gamta, kraštovaizdžiu, ledynais, leistis į žygius pėsčiomis ar pasivažinėti šunų kinkiniais, plaukti mažesniais ar didesniais laivais į pusdienio ar kelių dienų kruizus. Savarankiškai tyrinėti apylinkių atvykėliui turistui nepavyks, nes, nors Longjyrbiene ir galima laisvai vaikščioti pėsčiomis, tačiau tik miestelio teritorijoje iki ribos, pažymėtos perspėjančiu ženklu, kad toliau einant reikia saugotis baltųjų lokių ir privaloma turėti su savimi ginklą arba ginkluotą lydintį asmenį (gidą).

Ne tik natūralia gamta žymus Svalbardas. Willemas Barentszas dar 1596 m. pasiekė salyną ir labiausiai jį nustebino banginių gausa. Banginių buvo tiek daug, kad kai kuriuose fiorduose laivui būdavo net sunku praplaukti pro juos. Tokia žinia greitai pasklido ir jau 1611 m. prasidėjo banginių medžioklė. Medžioklės piko laikais Svalbardo pakrantėse būdavo tūkstančiai banginius medžiojančių laivų, todėl nenuostabu, kad jau XVII a. pab. banginių populiacija labai sumažėjo ir ši „verslo“ šaka tapo mažiau populiari. Banginių medžioklės metu labiausiai nukentėjo grenlandiniai banginiai (*Balaena mysticetus*), kuriuos dėl jų lėtumo ir ypatybės, kad negyvi plūduriuodavo vandens paviršiuje,

Vėpliai © Zita Gasiūnaitė

Jūrinis bėgikas © Zita Gasiūnaitė

buvo lengva medžioti ir vėliau transportuoti. Praėjus keliems amžiams, banginių populiacija taip sunyko, kad dabar kelių dienų kelionės metu salyno pakrantėse banginius gali pamatyti ne kasdien. Su banginių medžiotojais atvyko ir medžiotojai, kurių pagrindinis tikslas buvo vėpliai, poliarinės lapės ar baltieji lokiai. Spąstai ir medžiojimo įrankiai sparčiai tobulėjo. Šios rūšys, kaip ir banginiai, buvo masiškai medžiojamos ir šiuo metu likę tik ankstesnės populiacijos likučiai. Vien baltųjų meškų Svalbardo ir Barenco jūros regione suskaičiuojama tik apie 3000. XX a. pr. buvo atrasti dideli akmens anglies klodai. Gali kilti klausimas, kaip šiaurinėje vietovėje atsirado akmens anglis, susidaranti iš augalinių liekanų. Pasirodo prieš daugiau kaip tris šimtus milijonus metų, devono periode, Svalbarde augo tropiniai miškai, o pats archipelagas buvo žemyno ties pusiauju dalis. Pradėjus anglies kasybą, viena po kitos pradėjo kurtis kasyklos, kurių dauguma buvo Longjyrbiene. Šiuo metu vis dar yra veikiančių kasyklų, bet ši pramonės šaka jau tampa turistams pasakojamos istorijos dalimi.

Mažosios alkos © Zita Gasiūnaitė

Nors stebėti paukščius ar žinduolius geriausia pasirinkus tam skirtas ekskursijas, dalį jų galima pamatyti tiesiog Longjyrbieno gyvenvietėje. Tarp namų ganosi šiauriniai elniai, kurių Svalbardo porūšis (*Rangifer tarandus platyrhynchus*) aptinkamas tik šiame archipelage. Elniai gana nebaikštūs, bet vietiniai stengiasi kuo mažiau juos trikdyti, kad jie išnaudotų kuo mažiau energijos, kurią taip sunku sukaupti dėl maisto stygiaus ir skurdumo. Labai dažnas paukštis – sniegstartė (*Plectrophenax nivalis*), kurių visur pilna, paukščiai jaukūs, atstraksi prie kavinės lauko staliuko ar suoliuko ieškodami lesalo. Baltaskruostės berniklės (*Branta leucopsis*) šeimomis matomos pievose, liepą jau vaikščioja būriais su jaunikliais. Jau už miestelio teritorijos aptikome ir vieną leukistinę, visiškai baltą, berniklę. Taip pat miestelyje galima pamatyti trumpasnapių žąsų (*Anser brachyrhynchus*) būrelius, tik jos laikosi kiek atokiau nei berniklės. Poliarinės žuvėdros (*Sterna paradisaea*) – įprastas šiaurės platumų paukštis, dažnas ir Svalbarde. Vasarą, jų perėjimo metu, reikia laikytis atokiau, nes perintys suaugę paukščiai uoliai saugo savo lizdus ir kiekvieną artėjantį žmogų pasitinka triukšmingai, taikydami įkirsti į viršugalvį. Tokie patys aršūs lizdų saugotojai ir smailiauodegiai plėšikai (*Stercorarius parasiticus*), kuriuos galima pamatyti prie pagrindinio kelio miestelyje. Įprastos ir dvi kirų rūšys – didysis poliarinis (*Larus hyperboreus*) ir tripirštis kiras (*Rissa tridactyla*). Šios rūšys aptinkamos ir Lietuvoje, bet retai, o Svalbarde jų galima prisižiūrėti net specialiai neieškant. Taip pat miestelyje randamos kelios ir tilvikinių rūšys. Dažniausia rūšis – jūrinis bėgikas (*Calidris maritima*), kuriuos matėme su jaunikliais, taip pat aptinkami ir jūriniai kirlikai (*Charadrius hiaticula*) bei juodakrūčiai bėgikai (*Calidris alpina*). Miestelio pakraščiuose peri ir uoste ar patogiai įrengtame paukščių stebėjimo namelyje, fiordo pakrantėje netoli miesto muziejaus, matomos plaukiojančios ar praskrendančios paprastosios gagos (*Somateria mollissima*), bet reikia būti atidiems, nes kartu su jomis pasitaiko ir skiauterėtųjų gagų (*Somateria spectabilis*), kurios nėra retos – kasmet bent kelios poros peri kartu su paprastosiomis, tik lengviau jas rasti kiek toliau jūroje stebint iš laivo. Kitas dažnai pakrantėje stebimas paukštis – taistė (*Cepphus grylle*), kurių Svalbarde galima prisižiūrėti į valias. Nors dauguma paukščių čia stebimi tik perėjimo metu, tundrinė žvyrė (*Lagopus muta*) aptinkama visus metus ir prisitaikiusi išgyventi atšiaurias bei tamsias šiaurės žiemas. Vaikščiodami miesteliu, ypač kildami ar leisdamiesi link Niubiueno (kiek piečiau nuo

Rudakaklis naras © Gediminas Gražulevičius

Paprastosios gagos © Milda Šniaukštienė

Šiaurinis fulmaras © Gediminas Gražulevičius

Longjyrbieno esanti gyvenvietė), kur buvome apsistoję „Coal Miners' Cabin" viešbutyje, žvyres matydavome kasdien, tik ne visada pavykdavo ilgiau pasigrožėti šiuo paukščiu ar padaryti geresnę nuotrauką.

Gera vieta paukščiams stebėti yra tvenkinys prie Longjyrbieno oro uosto, šalia kempingo. Norint apžvelgti teritoriją nuo oro uosto automobilių stovėjimo aikštelės reikia monoklio, o norint prieiti prie tvenkinio – gido su ginklu, nes tvenkinys jau yra pavojingoje teritorijoje, kur reikia saugotis baltųjų lokių. Yra ir kita išeitis – išsinuomoti automobilį. Nors kelių, kuriais būtų galima važiuoti automobiliu, aplink Longjyrbieną nėra daug (apie 25 km nuo vieno krašto iki kito), būnant šalia automobilio galima ramiai apžiūrėti minėtą tvenkinį ir žiūronais. Tvenkinyje peri rudakakliai narai (*Gavia stellata*), poliarinės žuvėdros, pavyko pamatyti ir plokščiasnapį plaukiką (*Phalaropus fulicarius*) tuoktuvių apdaru bei gerai apžiūrėti dvi skiauterėtųjų gagų pateles. Automobilis praverčia ir keliaujant į pietvakarius nuo oro uosto. Ten akmenuotuose kalnų šlaituose peri mažosios alkos (*Alle alle*). Tiesa, šias mažyles pamatyti ar išgirsti galima ir Longjyrbiene, bet labai iš toli, o šiose apylinkėse jas galima stebėti visai iš arti. Paukščiai praskrenda tiesiog virš galvos skleisdami ypatingus savo kontaktinius balsus. Jų lizdai paslėpti giliai tarp akmenų nuo poliarinių lapių ar aplink besisukiojančių didžiųjų poliarinių kirų. Mažųjų alkų populiacija mažėja, bet priemonių jų apsaugai dar nesiimama. Vietiniai sako, kad prieš penketą metų milijonai šių paukščių perėdavo aplinkinių kalnų šlaituose, o kai pulkai pakildavo skrydžiui į jūrą, tai užgoždavo visą dangų. Nemaži būriai

ir šiemet skraidė toje teritorijoje, bet panašu, kad šių ypatingų paukščių populiacija ir toliau mažės, nes jų skaitlingumą lemia ne tik plėšrūnai ar tinkamų perėti vietų pasiūla, bet ir maistas, kurio mažėja dėl klimato kaitos. Automobiliu galima keliauti ir į rytus nuo Longjyrbieno, pro gėlo vandens talpyklą (norvegiškai *Isdammen*), kuri yra tiesiog ištirpusio ledyno vandens telkinys šalia kelio, link slėnio (norvegiškai *Adventdalen*), kurio atvirame kraštovaizdyje gausu balučių ir upelių. Ten galima aptikti apvaliasnapių (*Phalaropus lobatus*) ir plokščiasnapių plaukikų. Jei atvyktumėte birželio mėnesį, pamatytumėte perinčias gagas, bernikles ir žąsis. Liepos mėnesį didžioji dalis gagų jau pasitraukusios į platesnius vandenis, o pievose daugiausia maitinasi būriai baltaskruosčių berniklių.

Norint pamatyti kitus retesnius paukščius, kaip ir žinduolius, reikia plaukti laivu. Galima įsigyti pusdienio ekskursiją, kurios metu būsite nuplukdyti iki uolų, kur peri storasnapiai narūnėliai (*Uria lomvia*), mormonai (*Fratercula arctica*), taistės ir tripirščiai kirai.

Tačiau išsiruošus į kelių dienų kruizą laivu galima pamatyti daug daugiau. Mes pasirinkome „Hurtigruten“ kompanijos kruizą, kuriame praleidome keturias dienas ir plaukdami vakarine Špicbergeno salos pakrante pasiekėme šiaurinę salos dalį beveik ties 80° šiaurės platuma. Kelionės metu penkis kartus išsilaipinome į krantą (nors turėjome išsilaipinti šešis, bet dėl variklio gedimo turėjome laukti apie 10 valandų, kol variklis buvo sutaisytas, todėl vieną išsilaipinimą teko praleisti). Deja, dėl sugaišto laiko buvo atsisakyta plaukti pro *Mofen* salą, kur peri daugybė jūrinių paukščių, tarp kurių būtų daugiau šansų pamatyti snieginį kirą (*Pagophila eburnea*). Pirmą kelionės dieną pavyko pamatyti mėlynuosius banginius (*Balaenoptera musculus*) – pasigrožėjome vis išnyrančiomis gigantiškomis nugaromis, purškiamais „fontanais“ ir įspūdingo dydžio uodegomis prieš panyrant į gelmes. Visos kelionės metu laivą lydėjo šiauriniai fulmarai (*Fulmarus glacialis*), arčiau pakrantės nuo jūros paviršiaus kilo mažosios alkos, o storasnapiai narūnėliai ir taistės nuolat sukiojosi aplink. Kartais pradžiugindavo ir vienas kitas mormonas. Didieji poliariniai ir tripirščiai kirai buvo mūsų palydovai keliantis į krantą. Dažnai matydavome ir paprastuosius ruonius (*Phoca vitulina*). Išsilaipinę keliose vietose stebėjome ilgauodegius plėšikus (*Stercorarius longicaudus*), o vienoje vietoje matėme ir didįjį plėšiką (*Catharacta skua*). Paskutinę dieną išsilaipinome Niu Olensiunde, riboto lankomumo

Baltasis lokys © Gediminas Gražulevičius

„Saugokis baltojo lokio“ © Žilvinas Kibildis

mokslininkų gyvenvietėje, tačiau priimančioje ir turistus. Šioje vietoje ieškojome ne paties šiauriausio veikiančio pašto, iš kurio galima išsiųsti atviruką draugams ar artimiesiems, bet snieginio kiro (*Pagophila eburnea*), kuris dažnai stebimas šioje gyvenvietėje. Netrukus po išsilaipinimo vienas iš gidų pranešė, kad matė mūsų ieškomą kirą uoste. Ir tikrai, po kiek laiko virš mūsų galvų praskrido visiškai baltas paprastojo kiro dydžio snieginis kiras. Labai tikėjomės, jog apsukęs ratą jis dar sugrįš, kad galėtume juo ilgiau pasigrožėti ar nufotografuoti, bet, deja, kiras daugiau nepasirodė.

Pagrindinis mūsų kruizo tikslas, žinoma, buvo pamatyti baltąjį lokį (*Ursus maritimus*). Lotyniškas pavadinimas *maritimus* nurodo, kad šis lokys daugiau jūrų, o ne sausumų gyventojas. Tiesa, tirpstant ledynams ir vasaros metu, kai aplinkiniai vandenys nepasidengę ledu, plėšrūnas priverstas lipti į krantą. Nors visur reikia jo saugotis, jį pamatyti nėra taip paprasta. Pirmas mūsų susitikimas su baltuoju lokiu įvyko jau antrąją kelionės dieną. Plaukdami pro *Moseøya* paukščių draustinį (koord. 79.6414, 10.9157) iš laivo pastebėjome baltąjį lokį, einantį šios salos krantu. Visi laivo keleiviai puolė žiūrėti ir fotografuoti archipelago įžymybę. Deja, lokys ilgai mūsų nelepino ir perlipęs kalno keterą dingo kitoje pusėje, greičiausiai ieškodamas perinčių paukščių kiaušinių ar jauniklių. Laimei, šis susitikimas buvo nepaskutinis. Jau grįždami į Longjyrbieną, prieš išsilaipindami Niu Olensiunde, plaukėme *Krossfjorden* fiordu (koord. 79.1288, 11.5255), kur dar iš tolo buvo pastebėtas baltasis lokys. Lokys keliavo iš šiaurės rytinės pusės ilga pakrante į pietvakarius. Kelias buvo ilgas, todėl galėjome maždaug pusvalandį jį stebėti – lokys ėjo pakrante, vėliau rado nusileidimą prie vandens ir ten greičiausiai užuodė ruonį, nes mes taip pat netoliese pamatėme jo kyštelėjusią iš vandens galvą, nusileidęs įsibrido ir toliau tęsė savo kelionę plaukdamas.

Paskutinę dieną, laukiant autobuso, turėjusio nuvežti mus į oro uostą, šmėkštelėjo mintis, kad galbūt verta dar kuriam laikui čia pasilikti, juk dirbti šiais laikais galima ir nuotoliniu būdu. Svalbardo gamta, fauna ir flora užburia. Vaikščiojant po Longjyrbieną ir dairantis į aplink stūksančius kalnus neapleido virtualios realybės jausmas. Prisidėjo ir tai, kad oras, palyginti, buvo puikus, dažnai saulėta, nestiprus vėjas, o tai nėra įprastos vietinės oro sąlygos. Aišku, šiaurė ne kiekvienam, kiti renkasi karštus Turkijos kurortus ir šiltą Vidužemio jūrą, bet mane visada traukė šiaurė. Žiūrint į snieguotas kalnų viršūnes ir skurdžias lygumas jos neatrodė atšiaurios, o kažkuo artimos, todėl kiekvienam abejojančiam patarčiau, turint galimybę, vykti į Svalbardą – ne tik pamatyti šį nuostabų kraštą su jo ypatingais gyvūnais ir augalais, bet ir pajusti jo dvasią.

Ačiū kelionės bendražygiams, padėjusiems parengti šį straipsnį: Mildai Šniaukštienei, Giedrei Smailytei, Žilvinui Kibildžiui, Zitai Gasiūnaitei ir Gediminui Gražulevičiui.

Tamsianugaris albatrosas (Diomedea immutabilis) vardu Išmintis – seniausias pasaulio paukštis
© Oli & Steph Prince

Didingieji vandenynų klajūnai

Pagal „BirdLife International“ parengė
Saulius KARALIUS

Kadaise buvo manoma, kad albatrosai įkūnija jūrose dingusių jūrininkų sielas ir tikėta, jog šie didingi paukščiai turi magiškų gydomųjų galių. Nuskriaudęs albatrosą galėjai sulaukti jūros rūstybės. Savo poemoje „Senojo jūrininko eilėraštis“ poetas Samuelis Tayloras Coleridge'as aprašo, kaip pagrindinis veikėjas iš arbaleto nušauna albatrosą, tuo sukeldamas visai laivo komandai baimę užsitraukti nelaimę. Kad būgštavimai nepasitvirtintų, jūrininkai už bausmę priverčia šaulį nešioti ant kaklo albatroso liekanas. Vėliau per amžius mirusio albatroso įvaizdis buvo kaip atgailos išraiška už praeities klaidas ir nuodėmes.

Albatrosai yra nuostabūs navigatoriai, pasinaudojantys okeanuose pučiančiais vėjais savo kelionėms per jūras ir vandenynus. Stebėdami albatrosus kai kurie jūreiviai galėjo pakoreguoti laivo kursą, kad išvengtų navigacijai nepalankių sąlygų. Šių jūros klajūnų stoka šalia laivų jūreiviams keldavo įtarimą ir nepasitikėjimą.

Karlas von Linné, XVIII a. sukūręs lotynišką gyvūnų pavadinimų sistemą, remdamasis graikų legenda, kurioje keliautojo Diomedo bendrakeleiviai yra pavirtę paukščiais, albatrosus pavadino *Diomedea* vardu. Linné greičiausiai motyvavo tuo metu Europoje sklandę pasakojimai apie šių didingų paukščių, audringose Pietų jūrose lydinčių laivus, išvaizdą bei dydį, nes kai kurių rūšių albatrosų sparnų tarpugalis gali siekti daugiau kaip 3 metrus.

Albatrosai dažnai yra vadinami bangų valdovais ne tik dėl savo dydžio, bet ir sugebėjimo pažaboti vėjų galią, kad galėtų nepaliaujamai sklandyti ir nenusileisdami sukarti didžiulius atstumus nė karto nesumodami didžiuliais sparnais. Suaugę paukščiai metų metus nuolat keliauja per jūras ir vandenynus aplink Žemės rutulį, sukardami daugybę tūkstančių mylių. Prieš keliaudamos perėti į tolimas Pietinio ar Indijos vandenyno salas kai kurios albatrosų rūšys gali kelis kartus Pietų jūromis apskristi Antarktidos žemyną.

Vandenyne albatrosai paprastai nesigrupuoja, tačiau veisimosi metu nuošaliose salose jie suformuoja dideles kolonijas. Poros susidaro visam gyvenimui ir

partneriai būna labai ištikimi, tad ne veltui albatrosai laikomi mažiausiai „skyrybų“ patiriančiais sparnuočiais visame paukščių pasaulyje. Veisimosi metu poros demonstruoja sudėtingus tuoktuvių ritualus. Štai paprastasis albatrosas (*Diomedea exulans*) per tuoktuvinius šokius atlieka iki 22 skirtingų judesių, iš kurių išsiskiria galvos krypavimas, mosavimas sparnais ir kalenimas snapu. Dar daugiau judesių, iki 24, demonstruoja tamsianugaris albatrosas (*Diomedea immutabilis*). Šie sudėtingi šokiai baigiasi poros kopuliacija ir jos rezultatu – vieninteliu kiaušiniu. Kol išsirita jauniklis, poros nariai pakaitomis peri kiaušinį. Penimas abiejų tėvų jauniklis greitai auga, netrukus tampa savarankiškas, o suaugėliai vėl išsiskirsto kas sau po vandenyno platybes iki kito perėjimo sezono.

Albatrosai, kaip ir apie juos pasakojami mitai bei legendos, yra ilgaamžiai paukščiai. Štai Midvėjaus atole 1956 m. žieduotas Išmintimi pavadintas tamsianugaris albatrosas gyvena iki šiol – jam jau mažiausiai 70 metų, per savo nuostabiai ilgą amžių išperėjo 36 palikuonis. Kol kas jis yra vienas iš nedaugelio laisvėje gyvenančių paukščių pasaulio ilgaamžiškumo rekordininkų. Deja, toli gražu ne visi jūriniai paukščiai sulaukia tokio įspūdingo amžiaus kaip Išmintis. Visame pasaulyje jūriniai paukščiai lydi žvejybinius laivus, misdami sužvejotos žuvies priegauda ir apdorotos žuvies atliekomis. Liūdna, bet daugelis tokių palydovų neretai pakliūva ant ūdų kabliukų, atsitrenkia į tralų lynus arba įsipainioja tinkluose. Kiekvienais metais dėl žvejybos priemonių jūrose žūva nuo 100 iki 500 tūkst. jūrinių paukščių. „BirdLife“ partneriai visame pasaulyje deda daug pastangų, kad sumažintų paukščių priegaudą, – prie tinklų tvirtina atbaidymo juostas ir didina ūdų svorį, kad jos nuskęstų į paukščiams nepasiekiamą gylį. Štai Pietų Afrikoje panaudojus šias priemones traluojant jūros lydekas albatrosų priegauda buvo sumažinta 99 proc. Tai išties efektyvu! Atlikti atbaidymo bandymai kituose šešiuose okeaninės žvejybos regionuose parodė, kad apskritai jūrinių paukščių priegaudą galima sumažinti iki 85 proc. Būtų išties nedovanotina, jei patys albatrosai taptų tik legenda.

2023-09-11 Ventės rage sugautas šelmeninės kregždės (Hirundo rustica) ir langinės kregždės (Delichon urbicum) hibridas © Vytautas Eigirdas

2023-09-23 Ventės rage sugauta šelmeninė kregždė (Hirundo rustica), suaugusi patelė. Jos apatinės dalies plunksnos buvo keistos – lyg visiškai nesusiformavusios, lyg apgraužtos © Vytautas Jusys

2023-10-06 Žuvinte stebėta šviesi pilkoji žąsis (Anser anser) © Selemonas Paltanavičius

Stebėjome žieduotą didžiąją antį

Igoris SEMIONOVAS

Olegas pastebėjo žieduotą antį Zarasaičio ežero paplūdimyje 2023-06-23. Deja, neturėjo žiūronų ir, kaip parodė ateitis, žiedo įrašas buvo nuskaitytas nevisiškai. Atėjus atostogų metui nusprendėme vėl pabandyti surasti žieduotą antį. Taigi rugpjūčio 9 d. rytą pradėjome paieškas. Kelias valandas ieškojome anties įvairiose tiek Zaraso, tiek Zarasaičio ežero pakrantės vietose. Nuėjome ne vieną kilometrą ir apžiūrėjome ne vieną dešimtį ančių, bet neradome. Vakare nusprendėme dar kartą pabandyti ją surasti. Nuvykome į paplūdimį, bet ten ančių šįkart nebuvo. Važiuodami tiltu per Zarasaitį sustojome. Žvilgtelėjęs Olegas ežere ant tiltelio pamatė 7 antis. Tačiau entuziazmu netryškome, juk ryte ten jas matėme – bus tos pačios. Vis dėlto nuėjome patikrinti. Priėjus visai arti antys sujudo. Greiai pamatėme ir tą žieduotą! Reikėjo tik neišbaidyti ir kaip nors nuskaityti tą žiedą. O lengva nebuvo. Sparčiai temo, be to, tas žiedas buvo nusisukęs labai nepatogia kryptimi. Teko ilgai pavargti, kol pagaliau pavyko nuskaityti visą įrašą: EA212984 VOGELWARTE HIDDENSEE GERMANIA. Žieduota 2021-01-02 Lindow (Mark), Vokietijoje (~70 km į šiaurę nuo Berlyno). Duomenys: atstumas 911 km, kryptis 70°, laikotarpis 902 d. ir 949 d. Tai pirmas ir antras jos aptikimas.

2023-10-06 Ventės rage sugautas neįprastos spalvos alksninukas (Spinus spinus). Tai pirmametis patinėlis, kurio plunksnų apdare įvairiose kūno vietose buvo daug geltonos spalvos © Vytautas Jusys

© *Gediminas Petkus*

Kovas neįprastai ilgu antsnapiu

Gediminas PETKUS

2023-06-09 važinėdamas po Pasvalio r. apylinkes ir atlikdamas paukščių stebėjimo monitoringą Daniliškių kaime pastebėjau gausų kovų pulką šalikelėje. Paukščiai blaškėsi reaguodami į pravažiuojančius automobilius ir perskridinėjo iš vienos vietos į kitą. Keletui paukščių nutūpus ant kelio apsaugos atitvarų pastebėjau, kad ryškiai išsiskiria vienas paukštis – jo antsnapis buvo neįprastai ilgas, kablio formos, panašus į kuolingos snapą. Neįprastai ilgas snapas, tikėtina, užaugo dėl perteklinio keratino gamybos. Tokie atvejai užfiksuoti tarp aliaskinių varnų (*Corvus caurinus*) Aliaskoje. Liga turi pavadinimą – paukščių keratino sutrikimas.

2023-10-01 Ventės rage sugautas paprastasis kikilis (Fringilla coelebs), patelė, kurios galvos plunksnos apie snapą buvo baltos © Vytautas Jusys

2023-10-12 Pumpėnuose, Pasvalio r., sugautas juodasis strazdas (Turdus merula), suaugęs patinas, kuris ant sprando ir krūtinėje turėjo baltų plunksnų © Bronius Jareckas

2023-10-14 Peliūnuose, viename iš vandens telkinių, Elektrėnų sav., stebėtas būrelis pilkųjų ančių (Mareca strepera). Vienas patinas išsiskyrė iš kitų patinų savo plunksnu raštu. Galimai tai pilkosios anties ir didžiosios anties hibridas © Dalia Stalauskienė

Baltas balnuotasis kiras

Laimonas ŠNIAUKŠTA

2023-09-02 stebint paukščių migraciją kartu su Milda Šniaukštiene ir Krister Castren ties Juodkrantės paplūdimiu virš galvų praskrisdavo tai sidabriniai kirai, tai būrelis silkinių ir netikėtai pasirodė visas baltas, stambus kiras, kuris gana greitai prasklendė pro mus, bet nusileido pakrantėje kiek piečiau. Dėl neįprastos spalvos buvo visokių minčių: gal snieginis kiras, bet turėtų būti mažesnis, gal didysis poliarinis kiras, bet snapas visiškai juodas, o pastarųjų net jauniklių – dvispalvis, apsistojome ties sidabriniu / kaspijiniu / balnuotuoju svarstydami ir galimą hibrido variantą, tačiau įvertinę paukščio ir snapo dydį bei formą nusprendėme, kad tai balnuotasis leukistinis kiras. Tokio kiro dar nebuvome matę, todėl šis stebėjimas tikrai tapo pagrindiniu dienos įvykiu.

© Laimonas Šniaukšta

2023-10-13 Ventės rage sugautas bukutis (Sitta europaea). Jo snapas (tiek antsnapis, tiek posnapis) buvo neįprastai ilgas © Vytautas Jusys

2023-10-19 Ventės rage sugauta juodagalvė sniegena (Pyrrhula pyrrhula), pirmametis patinas. Ant jo galvos, krūtinės, šonų ir pauodegio buvo rudų plunksnų © Vytautas Jusys

2023-10-29 Vilniuje stebėtas kovas (Corvus frugilegus) juodai baltomis plunksnomis © Selemonas Paltanavičius

2023-10-19 Klaipėdoje matytas baltai juodai margas juodasis strazdas (Turdus merula), suaugęs patinas © Paulius Čiplys

© Vytautas Jusys

Vėlyvas karietaitės jauniklis

Vytautas JUSYS

2023-09-21 Ventės rage sugautas gal prieš 5–7 dienas lizdą palikęs karietaitės jauniklis. Tai vėlyviausias mums žinomas karietaičių veisimosi atvejis Lietuvoje. Paprastai karietaitės per sezoną (nuo balandžio vidurio iki rugpjūčio pradžios) peri du kartus. Kadangi kiaušinių perėjimas trunka 15–18 dienų ir jaunikliai lizdą apleidžia būdami 15–18 dienų amžiaus, tikėtina, kad pirmasis kiaušinis šioje dėtyje buvo padėtas rugpjūčio 4–8 d.

Ankstesniais metais vėliausiai lizdą palikę jaunikliai matyti Sūduvos giriose 1976-09-01 (A. Aleknonis).

2023-10-22 Ventės rage sugautas paprastasis erškėtžvirblis (Prunella modularis) su neįprastos formos snapu. Tą pačią dieną sužiedavome erškėtžvirblį ir įprastos formos snapu (nuotrauka apačioje) © Vytautas Jusys

2023-11-02 Ventės rage į gaudyklę įkliuvo didžiosios zylės patelė, galvoje ir pagurklyje tarp įprastų juodų plaunksnų turinti nemažai baltos spalvos plunksnų, o nugaroje tarp žalsvos spalvos pluunksnų buvo ir geltonų © Vytautas Jusys

© Robertas Akstinas

Įdomūs faktai apie smilginį strazdą

Šiek tiek įdomių faktų, kurių galbūt nežinojote.

Kūno masė nuo 75 iki 130 g. Sparnų ilgis – 40–46 cm. Gyvena įvairaus dydžio kolonijomis, pavienių lizdų pasitaiko retai. Jų kolonijose dažnai įsikuria ir kiti smulkesni paukščiai, nes strazdai labai agresyviai gina savo valdas nuo bet kokio plėšrūno ar žmogaus, atakuodami ir apšaudydami išmatų „bombomis“.

Kartais viename medyje būna keletas lizdų. Lizdus suka iki 25 m virš žemės. Lizdą suka tik patelė, patinas ją tik lydi. Lizdo sukimo intensyvumas priklauso nuo oro sąlygų, kartais lizdą susukti gali ir per 1–2 dienas, o kartais prireikia ir 7–10 dienų. Šiauriniuose Europos rajonuose strazdų lizdai būna žymiai storesni ir juose būna daugiau molio.

Jauniklius maitina vidutiniškai 13 kartų per valandą. Per dieną jaunikliams maisto atnešama apie 100–150 kartų, patinas jauniklius maitina aktyviau nei patelė. Palikusius lizdą jauniklius gali pamaitinti ir kiti kolonijoje gyvenantys paukščiai.

Gali ištverti iki –30 °C šaltį, todėl pasilieka žiemoti prie šiaurinių arealo ribų, jei tik randa maisto. Žiemą dažnai maitinasi kartu su svirbeliais.

Kojos „atspaudas“ 5 cm ilgio ir yra ilgiausias tarp Europoje gyvenančių strazdų.

Negali pasigirti giesme, todėl strazdų giminėje yra prasčiausias giesmininkas.

Labai padeda šermukšniams išplatinti sėklas, nes pabuvojusios strazdų skrandžiuose ir apdorotos skrandžio rūgštimi jos gali sudygti.

1937–1938 m. būrys strazdų, grįždami iš žiemaviečių į Norvegiją, pateko į audrą. Audros nublokšti paukščiai atsidūrė Grenlandijoje, nuo to laiko čia ir gyvena.

Remiantis žiedavimo duomenimis, smilginis strazdas ilgiausiai gyveno 18 metų ir 1 mėnesį.

Parengė Robertas AKSTINAS

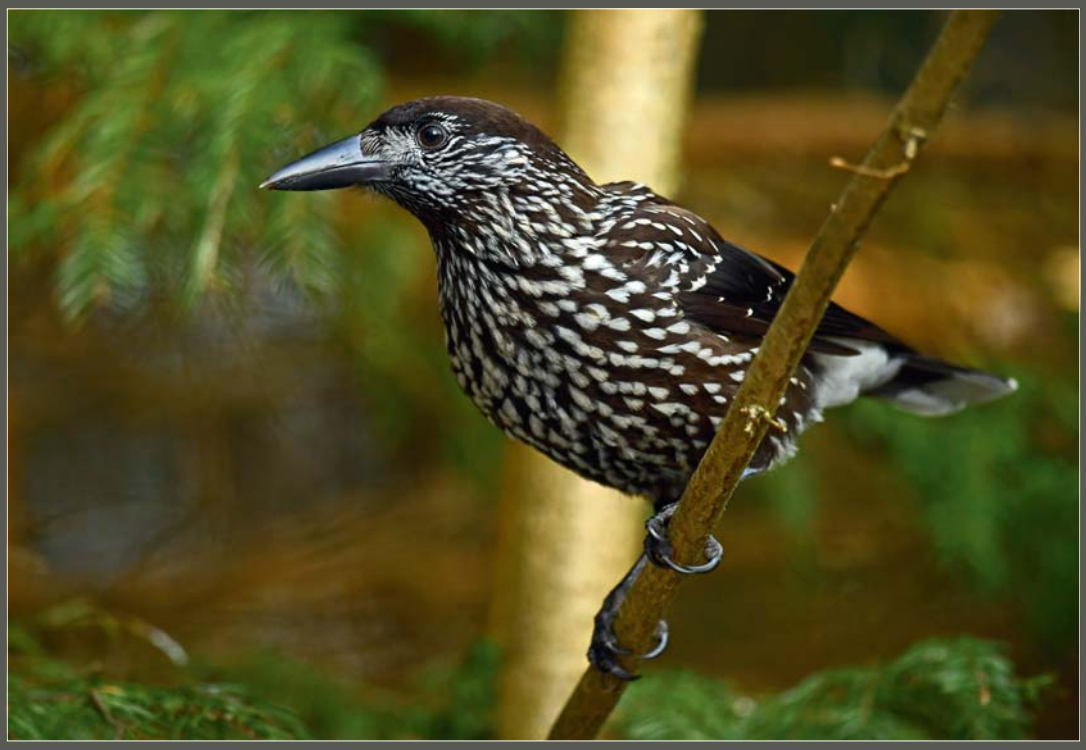

Riešutinė (Nucifraga caryocatactes), Buktos miškas, Marijampolės r., 2023-10-11 © Vaidas Kunigėlis

Paprastasis kūltupys (Oenanthe oenanthe). Palangos pajūris, 2023-09-24 © Renata Jusevičienė

Parengta įgyvendinant projektą „Pažinkime paukščius ir savo kraštą“. Projektą finansuoja Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, skyręs 6 000 EUR metinę paramą.

Žurnalo kaina – 2,80 Eur